«تەۋرات 21-قىسىم»

«ھېكمەت

توپلىغۇچى»

© مۇقەددەس كىتاب 2012
CC BY-SA 4.0
www.mukeddeskalam.com
«ئۇيغۇرچە كالام تەرجىمىسى»

تەۋرات 21-قىسىم

«ھاياتلىق ھېكمەتلىرىنى تopپلىغۇچى»

ياكى

«ھېكمەت تopپلىغۇچى»

ھاياتلىقنىڭ ئەھمىيىتى نېمە؟

ئوقۇرمەنلەر ئالدىدىكى بۇ كىتاب «مۇقەددەس يازمىلار» ئىچىدىكى ئالاھىدە كىتابلارنىڭ بىرى. كىتابنىڭ ئاۋۋالقى جۈملىلىرى بىزگە ئۇنىڭ يازغۇچىسىنىڭ سۇلايمان پادىشاھ ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ. مەزكۇر كىتاب ھاياتنىڭ ئەھمىيىتىنى ئىزدەش توغرىسىدا يېزىلغان؛ كۆرۈنۈشتە ئۇ ئۈمىدسىزلىككە تولغان بىر كىتاب – بىۋاستە ياكى يوشۇرۇن سوئاللارنى، جاۋابسىز ياكى «يېرىم جاۋابلىق» سوئاللارنى سورايدىغان كىتابتۇر. تولۇق مۇقەددەس كىتابنىڭ تۇرلۇك قىسىملىرى ئارىسىدا بەلكىم خۇدادىن قورقمايدىغان «ھازىرقى زامان كىشىلىرى» ئۇنى ئۆزىگە ئەڭ تونۇش، ئۆز كۆزقارىشى ۋە ھېسسىياتلىرىغا ئەڭ يېقىن دەپ قارىشى مۇمكىن. كۆرۈنۈشتە كىتاب مۇتلەق ئۈمىدسىزلىككە تولغان بىر بايان بىلەن باشلىنىدۇ: «بىمەنىلىك ئۈستىگە بىمەنىلىك! بىمەنىلىك ئۈستىگە بىمەنىلىك! ھەممە ئىش بىمەنىلىكتۇر!». «مەۋجۇدىيەتىزم پەلسەپىسى («ئېكسىستېنتسىئالىزم» دەپمۇ ئاتىلىپ، فرانسىيە پەيلاسوپى ژون پاۋل ساتىرنىڭ كۆز قاراشلىرىدا گەۋدىلەندۈرۈلگەن) يېڭى پەيدا بولغان» دەيدىغان كىشىلەر جەزمەن «ھېكمەت تopپلىغۇچى» دېگەن

كىتابنى ھېچ ئوقۇپ باقمىغانلاردۇر. ئىسرائىل پادىشاھى سۇلايمان بېشىدىن ھەرخىل سەرگۈزەشتىلەرنى ئۆتكۈزگەن، كۆپ تەجرىبىلەرگە ئېرىشكەن ئادەم؛ ئۇ قۇرۇلۇش، يېزا ئىگىلىك، باغۋەنچىلىك، ئىلىم-پەن قاتارلىق ھەرخىل ساھەلەردە ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە ئويلىغانلىرىنى يولغا قويۇپ سىنايدۇ، ئاندىن ئۆتكۈر زېھنىنى ئىشقا سېلىپ، ئۇنىڭدىن قانداق مۇۋاپىق خۇلاسىلەرنى چىقارغىلى بولىدىغانلىقى ئۈستىدە ئويلىنىدۇ.

ھاياتلىقنىڭ ئەھمىيىتى توغرىسىدا چوڭقۇر ئىزدەنگەن، شۇنداقلا خۇداسىز ئۆتكەن ھاياتتىكى ئىشلارنىڭ بىمەنىلىكى توغرىسىدا چوڭقۇر چۈشەنچىگە ئىگە بولغان ئادەملەرنىڭ ئىچىدە سۇلايماندەك كۆچلۈك كىتاب يازغۇدەك باشقا بىر ئادەم بولمىسا كېرەك. ئۇنىڭدا شارائىت، بايلىق، خۇدا تەقدىم قىلغان ئالاھىدە كاللا-زېھىن ۋە دانالىق، خەلقئارالىق ئالاقىلەر ۋە ئەڭ مۇھىمى يېتەرلىك ۋاقىت بار ئىدى (چۈنكى خۇدا ئۇنى ۋە ئۇنىڭ پادىشاھلىقىنى ئامان-ئېسەنلىك بىلەن بەرىكەتلىگەن). ئۇنىڭ ئۈستىگە ئاتىسى داۋۇت پەيغەمبەر خۇدانىڭ ياراتقان مۆجىزىلىرىنى ۋە ئۇنىڭ ئاجايىب مۇئامىلىسىنى كۆرگەن ئىنتايىن تەجرىبىلىك كىشى ئىدى. بىراق ھاياتلىقنىڭ ئەھمىيىتىنى ئىزدىگۈچىلەرنىڭ كۆپىنچىسىگە نىسبەتەن مۇشۇنداق مۇۋاپىق شارائىتلار ئەسلا بولماسلىقى مۇمكىن؛ خۇددى سۇلايمان پادىشاھ ئۆزى ئېيتقاندەك: «پادىشاھتىن كېيىن تۇرىدىغان ئادەم نېمە قىلالايدۇ ــ قىلسىمۇ ئالدىنقىلار قىلىنغان ئىشلاردىن ئىبارەت بولىدۇ، خالاس!» (12:2).

«ھېكمەت تۇپلىغۇچى» دېگەن كىتاب توغرۇلۇق ئىشەنگۈچىلەر ئىككى خىل ئەنئەنىۋى كۆزقاراشتا بولۇپ كەلگەن: ــ

بىرىنچى خىل كۆزقاراشتا، سۇلايمان پادىشاھ ئۆزى قويغان تەس سوئاللارغا بېرىدىغان جاۋابنى بىلمەسكە سالغان. بۇنداق بولۇشى قەستەن، ئاقىللىق بىلەن بولغاندۇر. ئۇنىڭ مۇددىئاسى شۇكى، بۇ ئارقىلىق ئوقۇرمەننىڭ دىققىتىنى ئويلىغانىدى. شۇنىڭدەك ئۇ ئوقۇرمەنلەرگە بىر قاتار «يېرىم خۇلاسە»نى قالدۇرىدۇ؛ بۇمۇ ئۇنىڭ قەستەن قىلغىنى؛ ئۇ ئوقۇرمەنلەرنى ئۆزى ئويلىنىپ خۇلاسىگە كەلسۇن ۋە شۇنىڭ بىلەن خۇدادىن قورقسۇن دەپ ئۈمىد قىلىدۇ.

ئىككىنچى خىل كۆزقاراشتا، سۇلايمان پادىشاھ مەزكۇر كىتابنى ئۆزىنىڭ ئەخلاقىي چۈشكۈنلەشكەندە يازغان. شۇ سەۋەبتىن ئۇ سورىغان سوئاللارنىڭ جاۋابىنى ئۆزىمۇ بىلمەيدۇ ياكى بولمىسا ئۇ ئەسلىدە بۇ ئىشلار توغرۇلۇق ئۆزلەشتۈرگەن ئۆتكۈر چۈشەنچىلەردىن مەھرۇم بولغان.
بىراق كىتاب ھەممىگە قادىر بولغۇچىنىڭ پىلان-ئىرادىسى ۋە بۇيرۇقى بىلەن، خۇدانى دوست تۇتمىغان ھاياتنىڭ تولىمۇ ئەھمىيەتسىزلىكىگە گۇۋاھچىلىق بولسۇن دەپ يېزىلغان، شۇنداقلا مۇقەددەس كىتاب ئىچىگە ئېلىنغان. كىتابتىكى «يېرىم خۇلاسىلەر» ئەسلىدە سۇلايماننى تېخىمۇ كۆپ ھەقىقەتكە يېتەكلىشى كېرەك ئىدى؛ بىراق ئۇنىڭ ئەخلاقىي چۈشكۈنلەشكەچكە، شۇنداق بولمىدى. ھالبۇكى، ھەممىگە قادىر بولغۇچىنىڭ ھەممە ئىشنى باشقۇرغۇچى قولى بىلەن مۇشۇ «يېرىم خۇلاسىلەر» ئوقۇغان ئىنساننى ئويلىنىشقا، شۇنىڭدەك ئۆزىدىن قورقۇشقا ئۈيغىتىشنىڭ قورالى بولۇشى ئۈچۈن كىتابدا قالدۇرۇلغان.

قايسى كۆزقاراش توغرا بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، خۇدانىڭ كىتابقا نىسبەتەن مەقسەت-مۇددىئاسى ئوخشاشتۇر. بىرىنچى كۆزقاراش بويىچە، سۇلايمان قايغۇ ئىچىدە بولۇپ مۇشۇ جاۋابى بولمىغان سوئاللارنى سورىغان ۋە يازغان ۋاقتىدا ھەقىقەتەن ئۇلارنىڭ جاۋابلىرىنى بىلمىگەن؛ بىراق ئۇ يەنىلا خۇدانىڭ مۇشۇ كىتابنى «يازغۇچى قورالى» ئىدى. ئىككىنچى كۆزقاراش بويىچە، ئۇ جاۋابلىرىنى چۈشەنگەن، بىراق دانالىق بىلەن جاۋابىنى بايان قىلمىغان. بۇ چاغدا ئۇ ئاڭلىق ھالدا خۇدانىڭ قورالى بولغان بولىدۇ. ئىككى كۆزقاراشنىڭ بىردىنبىر پەرقى شۇكى، ئۇ بولسىمۇ، خۇدانىڭ ئاڭلىق ياكى ئاڭسىز قورالى بولغانلىقىدىن ئىبارەت، خالاس. ئۆزىمىز ئىككىنچى پىكىرگە مايىلمىز، بىراق ئەمەلىيەت ئىككى پىكىرنىڭ ئوتتۇرىسىدا بولۇشىمۇ مۇمكىن. «قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە بۇ توغرۇلۇق يەنە توختىلىمىز.

خۇدادىن قورقۇشنى «كونىلىق، قاتماللىق، ۋاقتى ئۆتكەن» دەپ قارايدىغان ھازىرقى زاماندىكى كۆپىنچە كىشىلەرنىڭ كۆڭلى ھاياتنىڭ ئەھمىيەتسىزلىكىدىن تولىمۇ بىئارام بولۇپ، چوڭقۇر قانائەتسىزلىكتە تۇرماقتا. بۇنداق ھالەت داڭلىق فرانسۇز رەسسام گاۋگىننىڭ ھاياتىدا دەھشەتلىك ھالدا روشەن گەۋدىلەنگەندى.

«ھېكمەت تۇپلىغۇچى»تەك، ئۇ ھاياتنىڭ ئەھمىيىتىنى ئىزدەپ: «قانچە كۆپ سەرگۈزەشتىلەرنى بېشىمدىن ئۆتكۈزسەم شۇنچە ياخشى» دېگەن مۇددىئادا بالا-چاقىلىرىنى ھەم يۇرتىنى تاشلاپ «تىنچ ئوكيان»دىكى «ئېرەم باغچىسى»دەك ئىللىق ۋە گۈزەل تاختى ئارىلىغا سەپەر قىلدى. شۇ يەردە ئۇ «ھەقىقىي لەززەتنى تېتىپ باقاي» دەپ يەرلىك كىشىلەرنىڭكىدەك «ئىپتىدائىي تۇرمۇش»نى ئۆتكۈزۈشكە باشلىغان. تاختىلىك بىر ئايال بىلەن بىللە تۇرغان ۋە ئۇنىڭدىن باشقا نۇرغۇن قىز-ئاياللار بىلەن ئاشنا ئوينىغان. بىراق ئۇ ئىزدىگەن «چوڭ لەززەت» ھەردائىم ئۇنىڭدىن قېچىپ يۈرگەن. ئۇ «قەيەردىن؟ قايسى؟ قەيەرگە؟» ناملىق ئەڭ ئاخىرقى رەسىمنى سىزغان (ئۇ رەسىمنى ھەرقايسى كىتابخانىدىن تاپقىلى بولىدۇ). ئۇ رەسىمدە ئىنساننىڭ ھاياتىنىڭ ھەربىر باسقۇچىغا، يەنى «ياش»، «ئوتتۇرا ياش» ۋە «قېرى» دېگەن باسقۇچىغا كۆزلەپ تۇرغان ئالۋاستىدەك ھايۋانلارنىڭ جەسەتلىرىنى ئوزۇق قىلىدىغان بىر تاپقۇشنى سۈرەتلىگەن. ئۇ رەسىمنى سىزىپ بولۇپ ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالغان.

«ھازىرقى زامان كىشىلىرى»نىڭ «ھېكمەت تۇپلىغۇچى» دېگەن كىتابنى قانچىلىك ئاسان قوبۇل قىلالايدىغانلىقى تەرجىمانلاردىن بىرىگە ئاددىي بىر ۋەقەدە مۇجەسسەم بولدى. بۇ تەرجىمان ئىچكىرىدە بىر خەنزۇ مەسىھىي ئائىلىنىڭ ئۆيىدە مېھمان بولۇۋاتقاندا بولغان ئىش. 1950-يىلىدىن باشلاپ خېلى ئۇزۇنغىچە، خەنزۇ مەسىھىي جامائەتلىرىدە ئىبادەت سورۇنلىرىغا ئىشلەتكۈدەك ھېچقانداق «مەدھىيە ناخشا» كىتابچىلىرى يوق ئىدى. شۇ ۋاقىتلاردا مەسىھىيلەر قولىدىكى مۇقەددەس كىتابتىن (ئۇ ۋاقىتلاردا ئۇلاردا مۇقەددەس كىتابمۇ بەكلا ئاز ئىدى) بىۋاستە كۆپ باب-ئايەتلەرنى ناخشىلارغا ئايلاندۇرغان. تەرجىماننى مېھمان قىلغان خەنزۇ ئايال شۇنداق كۆپ ناخشىلارنى يادلاپ ئۆگەنگەنىدى. بىر كۈنى ئۇنىڭ ئۆيىگە ئايال قوشنىسى كىرىپ قالدى. قوشنىسى مۇقەددەس كىتابنى ھېچ ئوقۇپ باقمىغان ياكى خۇدا توغرۇلۇق ھېچقانداق تەلىم ئاڭلاپ باقمىغانىدى. تەرجىماننى ھەيرانى قالدۇرغىنى شۇكى، ئويلىمىغان يەردىن مەسىھىي ئايال ئۆز قوشنىسىغا بىر ناخشا ئېيتىپ بېرىشكە باشلىدى. ناخشىنىڭ ئاھاڭى ئىنتايىن مۇڭلۇق بولۇپ، ناخشىنىڭ تېكىستى «ھېكمەت تۇپلىغۇچى»نىڭ بىرىنچى باب، 1-11-ئايەتلىرى ئىدى.

تەرجىمان: «بۇ ھەسرەتلىك ناخشا قوشنىسىغا قانداق تەسىر كۆرسىتەر؟» دەپ ئويلاپ ئولتۇردى. يەنە ئويلىمىغان يەردىن قوشنىسى كۆزىگە ياش يۈگۈرتكەن ھالدا: «مانا بىزنىڭ ھاياتىمىزغۇ! بۇ ئاجايىپ كىتابمۇ نېمە؟!» دەپ كەتتى. كېيىن ئۇ كۆپ قېتىم كېلىپ، ئېتىقاد يولى توغرۇلۇق سورىدى. خۇدانىڭ «ھېكمەت تورپىلغۇچى» دېگەن كىتابتا بولغان مۇددىئاسى ئەمەلگە ئاشۇرۇلدى؛ بۇ قوشنىنىڭ دىققەت-ئېتىبارى قوزغالدى ۋە شۇنىڭدەك تېخىمۇ كۆپ نەتىجىلەر چىقتى.

بىز ئىبرانىي تىلىدىكى «كوھەلەت» دېگەن سۆزنى «ھاياتلىقتا ھېكمەت تورپىلغۇچى»، قىسقارتىلغان شەكلىدە «ھېكمەت تورپىلغۇچى» دەپ تەرجىمە قىلدۇق. مۇقەددەس كىتابتا «كوھەلەت» دېگەن بۇ سۆز ئىنتايىن ئاز ئۇچرايدۇ. ئۇنىڭ «تورپىلغۇچى»، «يىغقۇچى» دېگەن مەنىسى بار. ئۇ نېمىنى تورپلايدۇ، دېگەن مەسىلىگە كەلسەك، بەزى ئالىملار: «ئادەملەرنى تورپلايدۇ» دەپ قاراپ «كوھەلەت» دېگەننى «ۋەز ئېيتقۇچى» «تەلىم بەرگۈچى» دەپ تەرجىمە قىلغان. بىزنىڭ چۈشەنچىمىز بويىچە، بۇ سۆز بەلكىم سۇلايماننىڭ ئۆي-پىكىرلىرىنى، خۇلاسىلىرىنى رەتلەپ تەرتىپكە سېلىشىنى كۆرسىتىشى مۇمكىن. شۇڭا بەزىلەر «مۇتەپەككۇر»، «تەپەككۇرچى» ياكى «پەيلاسوپ» دەپ تەرجىمە قىلغان. بىز «كوھەلەت» دېگەن سۆزنىڭ تولۇق مەنىسى «پۈتۈن زېھنىنى يىغىپ خۇلاسە چىقارغۇچى، يەكۈنلەرنى تورپىلغۇچى» دەپ قاراپ، «ھاياتلىقتا ھېكمەت تورپىلغۇچى» ياكى قىسقارتىلغان «ھېكمەت تورپىلغۇچى»نى مۇۋاپىق بىر تەرجىمىسى دەپ ئويلىدۇق. «ھاياتلىقنى خۇلاسىلىغۇچى» ياكى «خۇلاسىلىغۇچى» دەپ تەرجىمە قىلىنىشلارمۇ مۇۋاپىق بىرخىل تەرجىمىسى بولالايدۇ.

«قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە سۇلايماننىڭ «تېپىلىپ كەتكەنلىكى»، ئۇنىڭ ھايات توغرىسىدىكى چۈشىنىشلىرىگە بولغان روھىي چەكلىمىلەر، شۇنىڭدەك ئۇنىڭ بەزى ئاچقۇچلۇق بايانلىرى ۋە ئۇ قويغان سوئاللارغا تەۋراتتىكى پەيغەمبەرلەرنىڭ بەرگەن جاۋابلىرى، شۇنداقلا ئىنجىل قىسىملىرىدىن ئالغان بەزى جاۋابلار ئۈستىدە توختىلىمىز. مۇشۇ يەردە بىز پەقەت ئوقۇرمەنگە كىتابتىكى ئىككى «ئاچقۇچلۇق ئىبارە»نى كۆرسەتمەكچىمىز: —

1. «قۇياش ئاستىدا» (3:1 قاتارلىقلاردا) ياكى «ئاسمانلار ئاستىدا» (13:1 قاتارلىقلاردا) ـ بۇ ئىبارە كىتابتىكى ئاساسىي نۇقتىنەزەرنى يورۇتۇپ بېرىدۇ. بۇ كىتاب ئىنساني كۆزقاراشتىن (خۇدانىڭ ئىرادىسى بىلەن) يېزىلغان. كىتابنىڭ مەزمۇنىنى ئىبرانىي پەيغەمبەرلەر قوبۇل قىلغان «ئاسماندىن كەلگەن» ياكى «ئاسماننىڭ يۇقىرىسىدىن كەلگەن» ۋەھىيلەر توغرۇلۇق بايانلار بىلەن سېلىشتۇرۇشقا بولىدۇ؛ يەنى «ھېكمەت تۇپلىغۇچى» دېگەن كىتابتا «ئاسماننىڭ ئاستىدىن»، ـ ئىنسانلاردىن بولغان كۆزقاراش بايان قىلىنغان؛ پەيغەمبەرلەرنىڭ ۋەھىيلىرى بولسا ـ ھەممىسى پەرۋەردىگارنىڭ كۆزقارىشى بويىچە، «ئاسماننىڭ يۇقىرىسىدىن» كەلگەن.

مەسىلەن، «ئەز.» 1:1 «ئاسمانلار ئېچىلىپ، خۇدانىڭ ئالامەت كۆرۈنۈشلىرىنى كۆردۇم»؛

ياكى ئىنجىل «فىل.» 20:3 «بىزنىڭ پۇقرالىقىمىز بولسا ئەرشتىدۇر، بىز دەل شۇ يەردىن نىجاتكارنىڭ چۈشۈشىنى ئىنتىزارلىق بىلەن كۈتمەكتىمىز. ئۇ بولسا رەببىمىز ئەيسا مەسىھدۇر».

«1پېت.» 12:1 «... بۇگۈنكى كۈندە بۇ ئىشلار ئەرشتىن ئەۋەتىلگەن مۇقەددەس روھنىڭ كۈچى بىلەن سىلەرگە خۇش خەۋەرنى يەتكۈزگۈچىلەر ئارقىلىق ... جاكارلاندى. ھەتتا پەرىشتىلەرمۇ بۇ ئىشلارنىڭ تېگى-تەكتىنى سەپسىلىپ چۈشۈنۈۋېلىشقا تەلپۈنمەكتە».

شۇڭا، روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەر قوبۇل قىلغان بۇ ۋەھىيلەر بىلەن سۇلايماننىڭ «ھېكمەت تۇپلىغۇچى»دىكى بايانلىرى بىر-بىرىگە پۈتۈنلەي ئوخشىمايدىغان ئىككى كۆزقاراشتىن ئېيتىلغاندۇر.

2. «ئىنساننىڭ بارلىق كۈنلىرىدە» ياكى «ساناقلىق كۈنلىرىدە» (3:2 قاتارلىقلار).

كىتابتىكى تۈپ كۆزقاراش بۇ دۇنيادىكى ئىشلارغا قارىتىلغان. كىتابتا ئۆلۈمدىن كېيىنكى ئىشلار توغرىسىدا ناھايىتى ئاز سۆزلىنىدۇ ۋە ھەتتا ئۆلۈمدىن كېيىنمۇ ھايات بارمۇ؟ دەپ سورايدۇ. بىز بۇنىمۇ خۇدا پەيغەمبەرلەرگە تاپشۇرغان ۋەھىيلەر بىلەن سېلىشتۇرساق بولىدۇ: ـ

داۋۇت پەيغەمبەر، «زەبۇر» 13:17-15: –

«ئورنۇڭدىن تۇرغايسەن، ئى پەرۋەردىگار،
ئۇنىڭ يولىنى توسۇپ، يەرگە يەكسان قىلغايسەن،
جېنىمنى رەزىل ئادەمدىن قۇتقۇزغىن، قىلىچىڭ بىلەن؛
مېنى قولۇڭ بىلەن كىشىلەردىن،
يەنى مۇشۇ دەۋردىكى كىشىلەردىن قۇتقۇزغىن؛
ئۇلارنىڭ نېسىۋىسى بولسا مۇشۇ دۇنيادىلادۇر؛
سەن ئۇلارنىڭ قارنىنى نېمەتلىرىڭ بىلەن تولدۇرسەن؛
ئۇلارنىڭ كۆڭلى پەرزەنتلىرى بىلەن قاندى،
باللىرىغا بايلىقلىرىنى قالدۇرىدۇ.
مەن بولسام، ھەققانىيلىقتا يۈزۈڭگە قارىغۇچى بولىمەن؛
ئويغانغىنىمدا (قىيامەت كۈنىدە)، سېنىڭ دىدارىڭدىن سۆيۈنىمەن!»

روسۇل پاۋلۇس، ئىنجىلدا «كورىنتلىقلارغا (2)»دە 18:4: «شۇڭا بىز كۆز بىلەن كۆرگىلى بولىدىغان ئىشلارغا ئەمەس، بەلكى كۆرۈلمەس ئىشلارغا كۆز تىكىمىز؛ چۈنكى كۆرۈلگەن ئىشلار ۋاقىتلىق، ئەمما كۆرۈلمەس ئىشلار مەڭگۈلۈكتۇر» – دەيدۇ.

بىز تەرجىمە داۋامىدا، «ھېكمەت تويلىغۇچى»نى تەتقىق قىلغان مەنبەلەر ئىچىدىن، ئەنگلىيەلىك ئالىم ۋە ئىبرانىيشۇناس دېرىك كىدنېرنىڭ «ھېكمەت تويلىغۇچى (ئېككلېسىئاستىس)» دېگەن كىتابىدىن كۆپ پايدىلاندۇق.

بىز كىتابتىكى ھەرخىل مەزمۇنلارنى تۆۋەندىكىدەك تىزىپ چىقتۇق، بۇنىڭدىن ئوقۇرمەنلەر «ھېكمەت تويلىغۇچى»نىڭ ئويلىغان تېمىلىرىنى چۈشىنىپ يېتەلەيدۇ.

1:1-2 كىرىش سۆز: مۇتلەق بىمەنىلىك.

1:3-11 تەبىئەتنىڭ بىمەنىلىكىنىڭ سۈپەتلىنىشى.

1:12-15 مۇۋەپپەقىيەتنىڭ ئۆزى بىمەنىلىكتۇر.

1:16-18 بىلىمنى ئاشۇرۇشنىڭ ئۆزى بىمەنىلىكتۇر

3-1:2 لەززەتنى ئىزدەشنىڭ بىمەنىلىكلىكى
11-4:2 باي بولۇشنىڭ بىمەنىلىكلىكى
17-12:2 دانالىق ئەخمەقانىلىكتىن ئەۋزەل
23-18:2 ئىشلەشكە جان پىدا قىلىشنىڭ بىمەنىلىكلىكى
26-24:2 ئۆز ئەمگىكىدىن ھۇزۇر ئېلىش
11-1:3 ھاياتنىڭمۇ ئۆزىگە چۇشلۇق پەسلى بار
15-12:3 بەزى خۇلاسىلەر
3:4-16:3 ئادالەتسىزلىك، جەبىر-زۇلۇم مەسىلىسى
8-1:4 رىقابەت ۋە ئاچكۆزلۈكنىڭ بىمەنىلىكلىكى
12-9:4 ئەمگەك مېۋىسىدىن ئورتاق بەھرىمان بولۇش پايدىلىقتۇر
16-13:4 ئابرۇينىڭ بىمەنىلىكلىكى
7-1:5 يېنىكلىك بىلەن ئىچكەن قەسەملەر
9-8:5 ھۆكۈمەتنىڭ چىرىكلىشىشى
12-10:5 ئاچكۆزلۈك
17-13:5 «باي بولاي» دېگۈچى ھاياتلىقتىن ھۇزۇر ئالالمايدۇ
20-18:5 ئەمگەك مېۋىسىدىن ھۇزۇر ئېلىش
9-1:6 ھەممە ئادەم ھاياتلىقتىن ھۇزۇر ئالالمايدۇ
12-10:6 ھاياتتىكى تاسادىپىيلىقتىن چىققان بىمەنىلىكلىرى
4-1:7 ھايات قىسقا، ئۆلۈمدىن قاچقىلى بولمايدۇ.
12-5:7 دانالىق ۋە ئەخمەقانىلىك توغرۇلۇق بەزى ھېكمەتلەر
14-13:7 دانا كىشى خۇدانىڭ بېكىتكەنلىرىگە بويسۇنىدۇ.
18-15:7 خۇدانىڭ ئادىللىقى بەزى ئىشلاردا كۆرۈنمەيدۇ (1)
29-19:7 ھېچكىم ھەققانىي بولمىغاچقا، دانالىق زۆرۈردۇر.
8:9-1:8 ئىنسانلار ھاكىمىيەت سۈرگەندە، دانالىقنىڭ چەكلىكلىكى كۆرۈنىدۇ
14-10:8 خۇدانىڭ ئادىللىقى بەزى ئىشلاردا كۆرۈنمەيدۇ (2)
17-15:8 بەزى خۇلاسىلەر
6-1:9 ئادەم ھامىنى ئۆلىدۇ
10-7:9 ھايات قىسقا، ئۇنىڭ ھۇزۇرىنى ئەتىۋارلاش كېرەك

12-11:9 پەيت ۋە تاسادىپىيلىق

1:10-13:9 دانالىق ۋە ئەخمىقانىلىك توغرۇلۇق باشقا بەزى ھېكمەتلەر

7-2:10 ھۆكۈمرانلارنىڭ ئەخمىقانىلىكى ئۇلارنىڭ دانالىقىنى يوققا چىقىرىدۇ

15-8:10 دانالىق ۋە ئەخمىقانىلىك توغرۇلۇق باشقا بەزى ھېكمەتلەر

20-16:10 ئەخمەق ھۆكۈمرانلار مەسىلىسى

6-1:11 كېلەچەكنى بىلمىگەچكە، بۈگۈن تىرىشچانلىق كۆرسىتىشكە توغرا كېلىدۇ

10-7:11 ھاياتلىقتىن ھۇزۇر ئېلىش ــ خۇدادىن قورقۇش-ئەيمىنىش ئىچىدە بولۇشى كېرەك

7-1:12 قېرىلىق ۋە ئۆلۈم تېز كېلىدىغان بولغاچقا، خۇدادىن قورق!

11-8:12 خۇلاسە: «ھېكمەت توپلىغۇچى»نىڭ نەسىھەتى دانادۇر.

14-12:12 ئاخىرقى خۇلاسە: «خۇدادىن ئەيمىنىپ-قورقۇپ ئۇنىڭ ئەمرلىرىگە ئەمەل قىل!»

«ھېكمەت تۇپلىغۇچى»

«ھەممە ئىش بىمەنىلىكتۇر!»

1

1 يېرۇسالېمدا پادىشاھ بولغان، داۋۇتنىڭ ئوغلى «ھېكمەت تۇپلىغۇچى»نىڭ سۆزلىرى[1]: —
2 «بىمەنىلىك ئۈستىگە بىمەنىلىك!»[2] — دەيدۇ «ھېكمەت تۇپلىغۇچى»
— «بىمەنىلىك ئۈستىگە بىمەنىلىك! ھەممە ئىش بىمەنىلىكتۇر!»
3 قۇياش ئاستىدا تارتقان جاپالىرىدىن ئىنسان نېمە پايدىغا ئېرىشەر؟[3]
4 بىر دەۋر ئۆتىدۇ، يەنە بىر دەۋر كېلىدۇ؛
بىراق يەر-زېمىن مەڭگۈگە داۋام قىلىدۇ؛
5 كۈن چىقىدۇ، كۈن پاتىدۇ؛
ۋە چىققان جايىغا قاراپ يەنە ئالدىراپ ماڭىدۇ.
6 شامال جەنۇبقا قاراپ سوقىدۇ؛
ئاندىن بۇرۇلۇپ شىمالغا قاراپ سوقىدۇ؛
ئۇ ئايلىنىپ-ئايلىنىپ،

---

1 يازغۇچى ئۆزىنىڭ سۇلايمان ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ: — بۇ نۇقتا 16-ئايەت، 2-باب 7-ئايەت قاتارلىقلاردا ئىسپاتلىنىدۇ. كىتابنىڭ نامى ئەسلىي ئىبرانىي تىلىدا «كوھەلەت» دېيىلىدۇ، ئۇنىڭ مەنىسى: «تۇپلىغۇچى» «رەتلىگۈچى» دېگەن مەنىدە بولۇپ، بىز ئۇنى «ھېكمەت تۇپلىغۇچى» (دېمەك، «ئوي-پىكىرلەرنى رەتلىگۈچى») دەپ تەرجىمە قىلدۇق. بەزىلەر ئۇنى يەنە «تەلىم بەرگۈچى»، «ۋەز ئېيتقۇچى» دەپمۇ تەرجىمە قىلىدۇ.
2 ئىبرانىي تىلىدا «بىمەنىلىكلەرنىڭ بىمەنىلىكى» — بۇ خۇددى «كۈيلەرنىڭ كۈيى» «ئەڭ گۈزەل كۈي» دېيىلگەنگە ئوخشاشتۇر، «بىمەنىلىكلەرنىڭ بىمەنىلىكى» بەلكىم «ھاياتلىق ئالەمدە «ئەڭ بىمەنىلىك ئىشتۇر!»» دېگەننى بىلدۈرۈشى مۇمكىن.
3 «قۇياش ئاستىدا» — بۇ «ھېكمەت تۇپلىغۇچى»دىكى ئاچقۇچلۇق سۆزدۇر. يازغۇچىنىڭ بايانلىرىنىڭ كۆپىنچىسى «ئاسماندىن (خۇدادىن) كەلگەن ۋەھيي» بىلەن ئەمەس، بەلكى «ئاپتاپ ئاستى» ياكى «قۇياش ئاستى»دىكى كۆزقاراش بىلەن ئېيتىلغان. ئۇ قەستەن شۇنداق كۆز-قاراشنى سۆزلەيدۇ. «كىرىش سۆز» ۋە «قوشۇمچە سۆز»نىمىزنىمۇ كۆرۈڭ.

ھەردائىم ئۆز ئايلانما يولىغا قايتىدۇ.
7 بارلىق دەريالار دېڭىزغا قاراپ ئاقىدۇ، بىراق دېڭىز تولمايدۇ؛
دەريالار قايسى جايغا ئاققان بولسا،
ئۇلار يەنە شۇ يەرگە قايتىدۇ.
8 بارلىق ئىشلار جاپاغا تولغاندۇر؛
ئۇنى ئېيتىپ تۈگەتكۈچى ئادەم يوقتۇر؛
كۆز كۆرۈشتىن،
قۇلاق ئاڭلاشتىن ھەرگىز تويمايدۇ.
9 بولغان ئىشلار يەنە بولىدىغان ئىشلاردۇر؛
قىلغان ئىشلار يەنە قىلىنىدۇ؛
قۇياش ئاستىدا ھېچقانداق يېڭىلىق يوقتۇر.
10 «مانا، بۇ يېڭى ئىش» دېگىلى بولىدىغان ئىش بارمۇ؟
ئۇ بەربىر بىزدىن بۇرۇنقى دەۋرلەردە ئاللىقاچان بولۇپ ئۆتكەن ئىشلاردۇر.
11 بۇرۇنقى ئىشلار ھازىر ھېچ ئەسلەنمەيدۇ؛
ۋە كەلگۈسىدە بولىدىغان ئىشلارمۇ ئۇلاردىن كېيىن ياشايدىغانلارنىڭ ئېسىگە ھېچ كەلمەيدۇ.(4)

سۇلايماننىڭ تەجرىبىسى

12 مەنكى ھېكمەت تويلىغۇچى يېرۇسالېمدا ئىسرائىلغا پادىشاھ بولغانمەن؛
13 مەن دانالىق بىلەن ئاسمانلار ئاستىدا بارلىق قىلىنىغان ئىشلارنى قېتىرقىنىپ ئىزدەشكە كۆڭۈل قويدۇم —
خۇلاسەم شۇكى، خۇدا ئىنسان باللىرىنىڭ ئۆز-ئۆزىنى بەند قىلىپ ئۇپرىتىش ئۈچۈن، ئۇلارغا بۇ ئېغىر جاپانى تەقدىم قىلغان!
14 مەن قۇياش ئاستىدىكى بارلىق قىلىنىغان ئىشلارنى كۆرۈپ چىقتىم، —

---

4 دېمەك، يېڭى دەۋردە «يېڭى» دېيىلگەن بىر ئىش چىققان بولسا، شۇ ئىش ئەمەلىيەتتە بۇرۇنقى دەۋردىلەردە مەۋجۇت بولغان ئىشتۇر. ھازىرقى دەۋردىكىلەر بۇرۇنقى دەۋرلەرنى بىلمەيدۇ ياكى ئۇنتۇغان، بۇ ئىشنى «يېڭى!» دەيدۇ.

مانا، ھەممىسى بىمەنىلىك ۋە شامالنى قوغلىغاندەك ئىشتىن ئىبارەتتۇر.
15 ئەگرىنى تۈز قىلغىلى بولماس؛
كەمنى تولۇق دەپ سانىغىلى بولماس.[5]
16 مەن ئۆز كۆڭلۈمدە ئويلىنىپ: «مانا، مەن ئۇلۇغلىنىپ، مەندىن ئىلگىرى
يېرۇسالېم ئۈستىگە بارلىق ھۆكۈم سۈرگەنلەردىن كۆپ دانالىققا ئېرىشتىم؛
مېنىڭ كۆڭلۈم نۇرغۇن دانالىق ۋە بىلىمگە ئېرىشتى» ــ دېدىم.
17 شۇنىڭ بىلەن دانالىقنى بىلىشكە، شۇنىڭدەك تەلۋىلىك ۋە ئەخمەقانىلىكنى
بىلىپ يېتىشكە كۆڭۈل قويدۇم؛ مۇشۇ ئىشنىمۇ شامال قوغلىغاندەك ئىش
دەپ بىلىپ يەتتىم. 18 چۈنكى دانالىقنىڭ كۆپ بولۇشى بىلەن ئازاب-ئوقۇبەتمۇ
كۆپ بولىدۇ؛ بىلىمنى كۆپەيتكۈچىنىڭ دەرد-ئەلىممۇ كۆپىيىدۇ.

تاماشىنى تېتىپ بېقىش

2
1 مەن كۆڭلۈمدە: «قېنى، مەن ئۆزۈمگە تاماشىنىڭ تەمىنى
تېتىغۇزۇپ باقىمەن؛ كۆڭلۈم ئېچىلسۇن![6]» ــ دېدىم. بىراق مانا، بۇمۇ
بىمەنىلىكتۇر. 2 مەن كۈلكە-چاقچاققا «تەلۋىلىك!» ۋە تاماشىغا «ئۇنىڭ زادى
نېمە پايدىسى؟» ــ دېدىم. 3 كۆڭلۈمدە ئۆز بەدىنىمنى شاراب بىلەن قانداق
روھلاندۇرغىلى بولىدىغانلىقنى (دانالىق بىلەن ئۆزۈمنى يېتەكلىگەن ھالدا[7])
بىلىشكە بېرىلىپ ئىزدەندىم، شۇنىڭدەك «ساناقلىق كۈنلىرىدە ئىنسان باللىرىغا
ياخشىلىق يەتكۈزىدىغان نېمە پايدىلىق ئىشلار بار؟» دېگەن تۈگۈننى يەشسەم
دەپ ئەخمەقانىلىكنى قانداق تۇتۇپ يېتىشىم كېرەكلىكىنى ئىنتىلىپ ئىزدىدىم.[8]

---

5 «..تولۇق دەپ سانىغىلى بولماس» ــ دېمەك، تەمنىلىگىلى بولماس.

6 «كۆڭلۈم ئېچىلسۇن» دېگەننىڭ باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ياخشىمۇ-ياخشى ئەمەسمۇ، كۆرۈپ باقاي».

7 «دانالىق بىلەن ئۆزۈمنى يېتەكلىگەن ھالدا» دېگەن ئىبارىنىڭ مەنىسى: «بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىدە ئۇ ھەردائىم ئۆز-ئۆزىگە دىققەت قىلىپ، قىلغان ئىشلارنىڭ راست ئەھمىيىتى بار-يوقلۇقىنى تەكشۈرەتتى» دېگەنلىك بولۇشى مۇمكىن.

8 سۇلايماننىڭ «ئەخمەقانىلىك»نى «تۇتۇپ يېتىش»ى بولسا ھاياتنىڭ ئەھمىيىتىنى، ئادەمگە «ياخشىلىق يەتكۈزىدىغان ... پايدىلىق ئىشلار»نى تېپىشقا توسالغۇ بولىدىغان بىرەر سىر بارمۇ-يوقمۇ؟» دېگەن مەسىلىنى تەكشۈرۈش ئۈچۈن ئىدى.

4 مەن ئۇلۇغ قۇرۇلۇشلارغا كىرىشتىم؛ ئۆزۈم ئۈچۈن ئۆيلەرنى سالدىم؛ ئۆزۈم
ئۈچۈن ئۈزۈمزارلارنى تىكتىم؛ 5 ئۆزۈم ئۈچۈن شاھانە باغ-باغچىلارنى ياسىدىم؛
ئۇلاردا ھەرخىل مېۋە بېرىدىغان دەرەخلەرنى تىكتىم؛ 6 ئۆزۈم ئۈچۈن ئورماندىكى
باراقسان دەرەخلەرنى ئوبدان سۇغىرىش ئۈچۈن، كۆلچەكلەرنى ياساپ چىقتىم؛
7 قۇللارغا ۋە دېدەكلەرگە ئىگە بولدۇم؛ ئۆيۈمدە ئۇلاردىن تۇغۇلغانلارمۇ مېنىڭكى
ئىدى؛ يېرۇسالېمدا مەندىن ئىلگىرى بولغانلارنىڭ ھەممىسىنىڭكىدىن كۆپ
مال-ۋارانلار، قوي ۋە كالا پادىلىرىم بار بولدى. 8ئۆز-ئۆزۈمگە ئالتۇن-كۈمۈشلەرنى،
پادىشاھلارنىڭ ھەم ھەرقايسى ئۆلكىلەرنىڭ ھەرخىل ئەتىۋارلىق ئالاھىدە
گۆھەرلىرىنى يىغدىم؛ قىز-يىگىت ناخشىچىلارغا ھەمدە ئادەم بالىلىرىنىڭ
دىلكۆيەرلىرىگە، يەنى كۆپلىگەن گۈزەل كېنىزەكلەرگە ئىگە بولدۇم[9].
9 ئۇلۇغ بولدۇم، يېرۇسالېمدا مەندىن ئىلگىرى بولغانلارنىڭ ھەممىسىدىن
زىيادە روناق تاپتىم؛ شۇنداق بولغىنى بىلەن دانالىقىم مەندىن كەتمىدى.[10]
10كۆزلىرىمگە نېمە ياققان بولسا، مەن شۇنى ئۇنىڭدىن ئايىمىدىم؛ ئۆز كۆڭلۈمگە
ھېچقانداق خۇشاللىقنى ياق دېمىدىم؛ چۈنكى كۆڭلۈم بارلىق ئەجرىمدىن
شادلاندى؛ مانا، بۇلار ئۆز ئەجرىمدىن بولغان نېسىۋەم ئىدى. 11 ئاندىن
ئۆز قولۇم ياسىغانلىرىنىڭ ھەممىسىگە، شۇنداقلا سىڭدۈرگەن ئەجرىمنىڭ
نەتىجىسىگە قارىسام، مانا، ھەممىسى بىمەنىلىك ۋە شامالنى قوغلىغاندەك
ئىش ئىدى؛ بۇلار قۇياش ئاستىدىكى ھېچ پايدىسى يوق ئىشلاردۇر.
12 ئاندىن زېھنىمنى يىغىپ ئۇنى دانالىقىقا، تەلۋىلىك ۋە ئەخمىقانىلىككە
قاراشقا قويدۇم؛ چۈنكى پادىشاھتىن كېيىن تۇرىدىغان ئادەم نېمە قىلالايدۇ؟ —
قىلىسىمۇ ئاللىقاچان قىلىنغان ئىشلاردىن ئىبارەت بولىدۇ، خالاس! 13شۇنىڭ
بىلەن نۇر قاراڭغۇلۇقتىن ئەۋزەل بولغاندەك، دانالىقنىڭ بىغەرەزلىكتىن
ئەۋزەللىكىنى كۆرۈپ يەتتىم.

[9] ئىبرانىي تىلىدا: «كۈمۈش-ئالتۇن».

[10] 3-ئايەتتە دېيىلگەندەك، ئۇ يەنىلا بۇ قىلغان ئىشلارنىڭ راست ئەھمىيىتى بار-يوقلۇقىغا دىققەت قىلىپ، تەكشۈرۈپ يۈرەتتى.

14 دانا كىشىنىڭ كۆزلىرى بېشىدىدۇر، ئەخمەق بولسا قاراڭغۇلۇقتا ماڭىدۇ؛
بىراق ئۇلارغا ئوخشاش بىرلا ئىشنىڭ بولىدىغانلىقىنى چۈشىنىپ يەتتىم[11].
15 كۆڭلۈمدە: «ئەخمەقكە بولىدىغان ئىش ماڭىمۇ ئوخشاش بولىدۇ؛ ئەمدى
مېنىڭ شۇنداق دانا بولۇشۇمنىڭ زادى نېمە پايدىسى؟!» ــ دېدىم. ئاندىن
مەن كۆڭلۈمدە: «بۇ ئىشمۇ ئوخشاشلا بىمەنىلىكتۇر!» ــ دېدىم. 16 چۈنكى
مەڭگۈگە دانا كىشى ئەخمەقكە نىسبەتەن ھېچ ئارتۇق ئەسلەنمەيدۇ؛ چۈنكى
كەلگۈسىدىكى كۈنلەردە ھەممە ئىش ئاللىقاچان ئۇنتۇلۇپ كېتىدۇ؛ ئەمدى دانا
كىشى قانداق ئۆلىدۇ؟ ــ ئەخمەق كىشى بىلەن بىللە!
17 شۇڭا مەن ھاياتقا ئۆچ بولدۇم؛ چۈنكى قۇياش ئاستىدا قىلىنغان ئىشلار
ماڭا ئېغىر كېلەتتى؛ ھەممىسى بىمەنىلىك ۋە شامالنى قوغلىغاندەك ئىش
ئىدى. 18 شۇنىڭدەك مەن قۇياش ئاستىدىكى بارلىق ئەجرىمگە ئۆچ بولدۇم؛
چۈنكى بۇنى مەندىن كېيىن كەلگەن كىشىگە قالدۇرماسلىقىم ئامالسىز يوق
ئىدى. 19 ئۇنىڭ دانا ياكى ئەخمەق ئىكەنلىكىنى كىم بىلىدۇ؟ ئۇ بەربىر
مەن جاپالىق بىلەن سىڭدۈرگەن ھەممە دانالىق بىلەن ئادا قىلغان قۇياش
ئاستىدىكى بارلىق ئەجرىم ئۈستىگە ھۆكۈم سۈرىدۇ. بۇمۇ بىمەنىلىكتۇر.
20 ئاندىن مەن رايىمدىن ياندىم، كۆڭلۈم قۇياش ئاستىدىكى جاپا تارتقان بارلىق
ئەجرىمدىن ئۈمىدسىزلىنىپ كەتتى. 21 چۈنكى ئەجرىنى دانالىق، بىلىم ۋە ئەپ
بىلەن قىلغان بىر ئادەم بار؛ بىراق ئۇ ئەجرىنى ئۇنىڭغا ھېچ ئىشلىمىگەن باشقا
بىرسىنىڭ نېسىۋىسى بولۇشقا قالدۇرۇشى كېرەك. بۇمۇ بىمەنىلىك ۋە ئىنتايىن
ئاچچىق كۈلپەتتۇر. 22 چۈنكى ئىنسان قۇياش ئاستىدا ئۆزىنى ئۇپرىتىپ، ئۆزىنىڭ
بارلىق ئەمگىكىدىن ۋە كۆڭلىنىڭ ئىنتىلىشلىرىدىن نېمىگە ئىگە بولىدۇ؟
23 چۈنكى ئۇنىڭ بارلىق كۈنلىرى ئازابلىقتۇر، ئۇنىڭ ئەجرى غەشلىكتۇر؛ ھەتتا
كېچىدە ئۇنىڭ كۆڭلى ھېچ ئارام تاپمايدۇ. بۇمۇ بىمەنىلىكتۇر.
24 ئىنسان ئۈچۈن شۇنىڭدىن باشقا ياخشى ئىش يوقكى، ئۇ يېيىشى،
ئىچىشى، ئۆز جېنىنى ئۆز ئەجرىدىن ھۇزۇر ئالدۇرۇشىدىن ئىبارەتتۇر؛ بۇنى
خۇدانىڭ قولىدىندۇر، دەپ كۆرۈپ يەتتىم. 25 چۈنكى ئۇنىڭسىز كىم يېيەلىسۇن

11 «بىرلا ئىش» ــ ئۆلۈمنى دېمەكچى.

ياكى بىپسىپ ئىشلىيەلىسۇن؟[12] 26 چۈنكى ئۇ ئۆز نەزىرىگە ياقىدىغان ئادەمگە دانالىق، بىلىم ۋە شادلىقنى ئاتا قىلىدۇ؛ بىراق گۇناھكار ئادەمگە ئۇ مال-مۈلۈك يىغىپ-توپلاشقا جاپالىق ئەمگەكنى بېرىدۇ، شۇنىڭدەك ئۇ يىغىپ-تويلىغىنىنى خۇدانىڭ نەزىرىدە ياخشى بولغانغا تاپشۇرىدىغان قىلىدۇ. بۇمۇ بىمەنىلىك ۋە شامالنى قوغلىغاندەك ئىشتىن ئىبارەتتۇر.

ھايات پەسىللىرى

3 1 ھەربىر ئىشنىڭ مۇۋاپىق پەسلى بار، ئاسمانلار ئاستىدىكى ھەممە
ئارزۇنىڭ ئۆز ۋاقتىمۇ بار[13]؛
2 تۇغۇلۇشنىڭ بىر ۋاقتى بار، ئۆلۈشنىڭمۇ بىر ۋاقتى بار؛
تىكىش ۋاقتى بار، تىكىلگەننى سۆكۈش ۋاقتى بار؛
3 ئۆلتۈرۈش ۋاقتى بار، ساقايتىش ۋاقتى بار؛
بۇزۇش ۋاقتى بار، قۇرۇش ۋاقتى بار؛
4 يىغلاش ۋاقتى بار، كۈلۈش ۋاقتى بار؛
ماتەم تۇتۇش ۋاقتى بار، ئۇسسۇل ئويناش ۋاقتى بار؛
5 تاشلارنى چۆرۈۋېتىش ۋاقتى بار، تاشلارنى يىغىپ-توپلاش ۋاقتى بار؛
قۇچاقلاش ۋاقتى بار، قۇچاقلاشتىن ئۆزىنى تارتىش ۋاقتى بار؛
6 ئىزدەش ۋاقتى بار، يوقالدى دەپ ۋاز كېچىش ۋاقتىمۇ بار؛
7 يىرتىش ۋاقتى بار، تىكىش ۋاقتى بار؛
سۈكۈت قىلىش ۋاقتى بار، سۆز قىلىش ۋاقتى بار؛
8 سۆيۈش ۋاقتى بار، نەپرەتلىنىش ۋاقتى بار؛
ئۇرۇش ۋاقتى بار، تىنچلىق ۋاقتى بار.

---

[12] باشقا ئىككى خىل تەرجىمىسى: «ئۇنىڭسىز كىم يېيەلىسۇن ياكى ھۇزۇر ئالالىسۇن؟» ياكى «مېنىڭدىن (سۇلايماندىن) باشقا كىم يېيەلىسۇن، ياكى بىپسىپ ئىشلىيەلىسۇن؟».

[13] ئوقۇرمەنلەر ئىشلارنىڭ «ئۆز پەسلى» ياكى «ئۆز ۋاقتى» دېگەننىڭ «خۇدا بېكىتكەن ۋاقىت»نى ياكى بولمىسا پەقەت «مۇۋاپىق، توغرا كەلگەن ۋاقىت»نى كۆرسىتىدىغانلىقىنى پەرق ئېتىشى كېرەك.

ئىنسان خۇدا بېكىتكەن ۋاقىت-پەسىللەرنى بىلمەيدۇ

[9] ئىشلىگەن ئۆز ئىشلىگىنىدىن نېمە پايدا ئالىدۇ؟ [10] مەن خۇدا ئىنسان بالىلىرىغا يۈكلىگەن، ئىشلەپ جاپا تارتىش كېرەك بولغان ئىشنى كۆرگەنمەن. [11]ئۇ ھەربىر ئىشنىڭ ۋاقتى كەلگەندە گۈزەل بولىدىغانلىقىنى بېكىتكەن؛ ئۇ يەنە مەڭگۈلۈكنى ئىنسانلارنىڭ كۆڭلىگە سالغان؛ شۇڭا، ئىنسان خۇدانىڭ ئۆز ھاياتىغا باشتىن ئاخىرغىچە نېمىنى بېكىتكەنلىكىنى بىلىپ يەتمەستۇر(14).
[12] ئىنسانلارغا ھاياتىدا شادلىنىش ۋە ياخشىلىق قىلىشتىن باشقا ئەۋزەل ئىش يوق ئىكەن دەپ بىلىپ يەتتىم. [13] شۇنداقلا يەنە، ھەربىر كىشىنىڭ يېيىش-ئىچىشى، ئۆزىنىڭ بارلىق ئەجرىدىن ھۇزۇر ئېلىشى، مانا بۇ خۇدانىڭ سوۋغىسىدۇر.
[14] خۇدانىڭ قىلغانلىرىنىڭ ھەممىسى بولسا، مەڭگۈلۈك بولىدۇ، دەپ بىلىمەن؛ ئۇنىڭغا ھېچنەرسىنى قوشۇشقا ۋە ئۇنىڭدىن ھېچنەرسىنى ئېلىۋېتىشكە بولمايدۇ؛ خۇدانىڭ ئۇلارنى قىلغانلىرىنىڭ سەۋەبى ئىنسانىنى ئۆزىدىن ئەيمەندۈرۈشتۇر. [15] ھازىر بولغانلىرى ئۆتكەندىمۇ بولغاندۇر؛ كەلگۈسىدە بولىدىغان ئىش ئاللىقاچان بولغاندۇر؛ خۇدا ئۆتكەن ئىشلارنى سورايدۇ(15).

ئادالەتسىز ئىشلار

[16] مەن قۇياش ئاستىدا يەنە شۇ ئىشنى كۆردۈمكى ــ سوراق ئورنىدا، شۇ يەردە ھېلىھەم رەزىللىك تۇرىدۇ؛ ھەققانىيلىق تۇرۇش كېرەك بولغان جايدا، مانا رەزىللىك

---

14 بۇ ئايەت ئىنتايىن مۇھىم. خۇدا ئىنسانلارغا، كۆڭلىدە ھاياتىنىڭ مەڭگۈلۈك ئەھمىيىتىنى سېزىشنى ئاتا قىلغان. بىراق ئۆز گۇناھلىرى تۈپەيلىدىن، ئىنسانلار بۇنىڭ ئەھمىيىتىنىڭ زادى نېمە ئىكەنلىكىنى، خۇدانىڭ ئۆزلىرى ئۈچۈن بېكىتكەن پىلانىنىڭ ۋاقتى-سائەتلىرىنى بىلىپ يەتمەيدۇ. «قوشۇمچە سۆز»نىمىزدە ئۇنىڭ ئۈستىدە توختىلىمىز.

15 «سورايدۇ» ئىبرانىي تىلىدىكى باشقا مەنىسى «ئىزدەيدۇ». «ئۆتكەن ئىشلارنى سورايدۇ» دېگەننىڭ مەنىسى: «خۇدا ئۆتكەن ئىشلارنى سۈرۈشتۈرۈپ ئادەملەردىن ھېساب ئالىدۇ» دېگەنلىك بولسا كېرەك.

باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «خۇدا ئۆتكەن ئىشلارنى يەنە بولغۇزىدۇ».

تۇردۇ! [17] مەن كۆڭلۈمدە: «خۇدا ھەققانىي ھەم رەزىل ئادەمنى سوراققا تارتىدۇ؛
چۈنكى ھەربىر ئارزۇ-مەقسەت ۋە ھەربىر ئىشنىڭ ئۆز ۋاقتى بار» ــ دېدىم.
[18] مەن كۆڭلۈمدە: ــ بۇنداق بولۇشى ئىنسان بالىلىرىنىڭ سەۋەبىدىندۇر؛ خۇدا
ئۇلارنى سىنىماقچى، بۇ ئىشلار ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ پەقەت ھايۋانلارغا ئوخشاش
ئىكەنلىكىنى كۆرۈشى ئۈچۈن بولغان، دەپ ئويلىدىم. [19] چۈنكى ئىنسان
بالىلىرىنىڭ بېشىغا كېلىدىغىنى ھايۋانلارغىمۇ كېلىدۇ، ئۇلارنىڭ كۆرىدىغىنى
ئوخشاش بولىدۇ. ئۇلاردىن ئالدىنقىسى قانداق ئۆلگەن بولسا، كېيىنكىسىمۇ
شۇنداق ئۆلىدۇ، ئۇلاردا ئوخشاشلا بىرلا نەپەس باردۇر. ئىنساننىڭ ھايۋانلاردىن
ھېچ ئارتۇقچىلىقى يوق؛ چۈنكى ھەممە ئىش بىمەنىلىكتۇر. [20] ئۇلارنىڭ
ھەممىسى بىر جايغا بارىدۇ؛ ھەممىسى توپا-چاڭدىن چىققان، ھەممىسى
توپا-چاڭغا قايتىدۇ. [21] كىم ئادەم بالىلىرىنىڭ روھىنى بىلىدۇ؟ ئۇ يۇقىرىغا چىقامدۇ،
بۇنى كىم بىلىدۇ؟ ھايۋانلارنىڭ روھى، ئۇ يەر تېگىگە چۈشەمدۇ، كىم بىلىدۇ؟
[22] شۇنىڭ بىلەن مەن ئىنساننىڭ ئۆز ئەجرىدىن ھوزۇرلىنىشىدىن ئارتۇق
ئىش يوقتۇر، دەپ كۆردۈم؛ چۈنكى مانا، بۇ ئۇنىڭ نېسىۋىسىدۇر؛ چۈنكى ئۇنى
ئۆزىدىن كېيىن بولىدىغان ئىشلارنى كۆرۈشكە كىم ئېلىپ كېلىدۇ؟

جەبىر-زۇلۇمغا قاراش

4 [1] ئاندىن مەن قايتىدىن زېھنىمنى يىغىپ قۇياش ئاستىدا دائىم
بولۇۋاتقان بارلىق زورلۇق-زومبۇلۇقنى كۆردۈم؛ مانا، ئېزىلگەنلەرنىڭ كۆز
ياشلىرى! ئۇلارغا ھېچ تەسەللى بەرگۈچى يوق ئىدى؛ ئۇلارنى ئەزگەنلەرنىڭ
كۈچلۈك يۆلەنچۈكى بار ئىدى[16]، بىراق ئېزىلگەنلەرگە ھېچ تەسەللى بەرگۈچى
يوق ئىدى. [2] شۇڭا مەن ئاللىقاچان ئۆلۈپ كەتكەن ئۆلگۈچىلەرنى تېخى ھايات
بولغان تىرىكلەردىن ئۈستۈن دەپ تەرىپلىدىم؛ [3] شۇنداقلا بۇ ئىككى خىل
كىشىلەردىن بەختلىكى تېخى ئاپىرىدە بولمىغان كىشىدۇر؛ چۈنكى ئۇ قۇياش
ئاستىدا قىلىنغان يامانلىقلارنى ھېچ كۆرۈپ باقمىغان.

[16] باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ئۇلارنى ئەزگۈچىلەر تەرەپتە كۈچ بار ئىدى».

رەقىبلىكنىڭ بىمەنىلىكى

4 ئاندىن مەن بارلىق ئەجىر ۋە بارلىق خىزمەتنىڭ ئۆتۈقلىرىدىن شۇنى كۆرۈپ يەتتىمكى، ئۇ ئىنساننىڭ يېقىنىنى كۆرەلمەسلىكىدىن بولىدۇ. بۇمۇ بىمەنىلىك ۋە شامالنى قوغلىغاندەك ئىشتۇر.
5 ئەخمەق قول قوشتۇرۇپ، ئۆز گۆشىنى يەيدۇ.
6 جاپا چېكىپ شامالنى قوغلاپ ئوچۇمىنى توشقۇزىمەن دېگەندىن، چاڭگىلىنى توشقۇزۇپ خاتىرجەملىكتە بولۇش ئەلادۇر(17).

ئاچكۆزلۈكنىڭ تۈرتكىسىدە ئىشلەش

7 مەن يەنە زېھنىمنى يىغىپ، قۇياش ئاستىدىكى بىر بىمەنىلىكنى كۆردۇم؛ 8 بىرسى يالغۇز، تىكەنەدەك(18) بولسىمۇ، شۇنداقلا نە ئوغلى نە ئاكا-ئۇكىسى بولمىسىمۇ ــ بىراق ئۇنىڭ جاپاسىنىڭ ئاخىرى بولمايدۇ، ئۇنىڭ كۆزى بايلىقلارغا تويمايدۇ. ئۇ: «مەن بۇنداق جاپالىق ئىشلەپ، جېنىمدىن زادى كىمگە ياخشىلىق قالدۇرىمەن؟» ــ دېگەننى سورىمايدۇ(19). بۇمۇ بىمەنىلىك ۋە ئېغىر جاپادىن ئىبارەتتۇر.

ھەمراھلىق

9 ئىككى بىردىن ياخشىدۇر؛ چۈنكى ئىككى بولسا ئەمگىكىدىن ياخشى ئىنئام ئالىدۇ. 10 يىقىلىپ كەتسە، بىرسى ھەمراھىنى يۆلەپ كۆتۈرىدۇ؛ بىراق يالغۇز ھالەتتە يىقىلىپ كەتسە، يۆلىگۈدەك باشقا بىرسى

---

17 4-ئايەتتە مەنپەئەت-ئابرۇي ئىزدەشنىڭ بىمەنىلىكى كۆرسىتىلىدۇ؛ 5-ئايەتتە «ھېچنېمە قىلمايمەن، پايدىسى يوق» دېگەن ھورۇنلۇق پوزىتسىيىنى ئەيىبلەيدۇ؛ 6-ئايەتتە بۇ ئىككى يولنىڭ ئوتتۇرىدىكى دۇرۇس يولنى كۆرسىتىلىدۇ.
18 «تىكەنەدەك» ئىبرانىي تىلىدا «ئىككىنچىسى (ئىككىنچى ئادەم) يوق بولغان ھالدا».
19 بەزى باشقا تەرجىمىلەردە: «ئۇ: «مەن زادى كىم ئۈچۈن ئۆز جېنىمدىن ياخشىلىقنى قالدۇرىمەن؟» ــ دەپ ئويلىمىدى» دەپ ئوقۇلىدۇ.

يوق بولسا، بۇ كىشىنىڭ ھالىغا ۋاي!
11 يەنە، ئىككىسى بىللە ياتسا، بىر-بىرىنى ئىللىتىدۇ؛ لېكىن بىرسى يالغۇز ياتسا قانداق ئىللىتىلسۇن؟ 12 يەنە، بىراۋ يالغۇز بىر ئادەمنى يېڭىۋالغان بولسا، ئىككىسى ئۇنىڭغا تاقابىل تۇرالايدۇ؛ شۇنىڭدەك ئۈچ قات ئارغامچا ئاسان ئۈزۈلمەس.

ئىناۋەتنىڭ بىھۇدىلىكى

13 كەمبەغەل ئەمما ئاقىل يىگىت يەنە نەسىھەتنىڭ ئەتىۋارىنى قىلمايدىغان قېرى ئەخمەق پادىشاھدىن ياخشىدۇر؛ 14 چۈنكى گەرچە ئۇ بۇ پادىشاھنىڭ پادىشاھلىقىدا كەمبەغەل بولۇپ تۇغۇلغان بولسىمۇ، ئۇ زىنداندىن تەختكە ئولتۇرۇشقا چىقتى[20].
15 مەن قۇياش ئاستىدىكى بارلىق تىرىكلەرنىڭ ئاشۇ ئىككىنچىنى، يەنى پادىشاھنىڭ ئورنىنى باسقۇچىنى، شۇ يىگىتنى قوللايدىغانلىقىنى كۆردۈم. 16 بارلىق خەلق، يەنى ئۇلارنىڭ[21] ئالدىدا تۇرغان بارلىق پۇقرالار ساناقسىز بولسىمۇ، بىراق ئۇلاردىن كېيىنكىلەر يىگىتتىنمۇ رازى بولمايدۇ[22]؛ بۇمۇ بىمەنىلىك ۋە شامالنى قوغلىغاندەك ئىشتۇر.

---

20 بۇ ئايەتنىڭ قايسى گەۋدىلىك ئەھۋالنى كۆرسەتكەنلىكى ھازىر بىزگە ئېنىق ئەمەس.

21 «ئۇلارنىڭ ئالدىدا» ــ «ئۇلار» بەلكىم بىرىنچى «قېرى» پادىشاھ ۋە ئۇنىڭدىن كېيىن تەختكە ئولتۇرغان يىگىتنى كۆرسىتىشى مۇمكىن.

22 سۇلايمان مەلۇم بىر مىسال توغرۇلۇق سۆزلەۋاتىدۇ. بۇ «قېرى پادىشاھ» سائۇل پادىشاھقا، «ياش يىگىت» داۋۇت پادىشاھقا ئوخشىتىلىدۇ؛ بىراق دەل ئۇلارنىڭ ئۆزىنى كۆرسەتمەيدۇ (داۋۇت زىنداندا ياتمىغان). گەپنىڭ پوسكاللىسى شۇكى، يۇرتنىڭ پىكرى تايانچسىزدۇر؛ ئىككىنچى پادىشاھ پەقەت بىر مەزگىللا قارشى ئېلىنىدى، بىراق خەلق تېزلا ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈپ، ئۇنىڭ تۆھپىسىنى ئۇنتۇپ، ئۇنى قوللىمىدى. بۇ بىر بىمەنىلىك!

نەسىھەت ــ باشقىلارغا ئىخلاسمەن كۆرۈنۈشكە تىرىشىشتىن ھېزى بول

5

[1] خۇدانىڭ ئۆيىگە بارغاندا، ئاۋايلاپ يۈرگىن؛ ئەخمەقلەرچە
قۇربانلىقلارنى سۇنۇش ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى ئاڭلاپ بويسۇنۇش
ئۈچۈن يېقىنلاشقىن[23]؛ چۈنكى ئەخمەقلەر رەزىللىك قىلىۋاتقىنى
بىلمەيدۇ. [2] ئاغزىڭنى يېنىكلىك بىلەن ئاچما؛ كۆڭلۈڭ خۇدا ئالدىدا
بىرنېمىنى ئېيتىشقا ئالدىرىمىسۇن؛ چۈنكى خۇدا ئەرشلەردە، سەن يەر
يۈزىدىدۇرسەن؛ شۇڭا سۆزلىرىڭ ئاز بولسۇن. [3] چۈنكى ئىش كۆپ بولسا
چۈشمۇ كۆپ بولغاندەك، گەپ كۆپ بولسا، ئەخمەقنىڭ گېپى بولۇپ
قالىدۇ[24].
[4] خۇداغا قەسەم ئىچسەڭ، ئۇنى ئادا قىلىشنى كېچىكتۈرمە؛ چۈنكى
ئۇ ئەخمەقلەردىن ھۇزۇر ئالمايدۇ؛ شۇڭا قەسىمىڭنى ئادا قىلغىن.
[5]قەسەم ئىچىپ ئادا قىلمىغاندىن كۆرە، قەسەم ئىچمەسلىكىڭ تۈزۈكتۇر.
[6] ئاغزىڭ تېنىڭنى گۇناھنىڭ ئىختىيارىغا قويۇۋەتمىسۇن؛ پەرىشتە[25]
ئالدىدا: «خاتا سۆزلەپ سالدىم» دېمە؛ نېمىشقا خۇدا گېپىڭدىن
غەزەپلىنىپ قوللىرىڭ ياسىغاننى ھالاك قىلىدۇ؟ [7] چۈنكى چۈش كۆپ
بولسا بىمەنىلىكمۇ كۆپ بولىدۇ؛ گەپ كۆپ بولسىمۇ ئوخشاشتۇر؛ شۇڭا،
خۇدادىن قورققىن!

[23] بۇ نەسىھەتنىڭ مەنىسى قۇربانلىقلار ياخشى ئەمەس، دېگەنلىك ئەمەس، ئەلۋەتتە؛ پەقەت قۇربانلىقنى ئەخمەقلەرچە، بىمەنە سۇنماسلىق كېرەك، دېگەنلىكتۇر.

[24] بۇ سۆزلەردە كۆزدە تۇتۇلغىنى بەلكىم ئەخمەقلەرنىڭ بىھۇدە قەسەم ئىچىدىغانلىقى بولۇشى مۇمكىن.

[25] «پەرىشتە» ــ «پەرۋەردىگارنىڭ پەرىشتىسى» بولۇشى كېرەك. ئىبرانىي تىلىدا «ئەلچى» ۋە «پەرىشتە» دېگەنلەر بىر سۆز بىلەنلا ئىپادىلىنىدۇ. كاھىن ھەم پەرىشتە خۇدانىڭ «ئەلچى»سىدۇر («مال.» 7:2نى كۆرۈڭ).

نەپسى يامان مەنسەپدارلار

8 سەن نامراتلارنىڭ ئېزىلگەنلىكىنى ياكى يەرلىك مەنسەپدارلارنىڭ ھەق-
ئادالەتنى زوراۋانلارچە قايرىپ قويغانلىقىنى كۆرسەڭ، بۇ ئىشلاردىن ھەيران
قالما؛ چۈنكى مەنسەپداردىن يۇقىرى يەنە بىرسى كۆزلىمەكتە؛ ۋە ئۇلاردىنمۇ
يۇقىرىسىمۇ باردۇر[26]. 9 بىراق نېمىلا بولمىسۇن يەر-تۇپراق ھەممە ئادەمگە
پايدىلىقتۇر؛ ھەتتا پادىشاھنىڭ ئۆزىمۇ يەر-تۇپراققا تايىنىدۇ[27].

پۇل

10 كۈمۈشكە ئامراق كۈمۈشكە قانماس، بايلىقلارغا ئامراق ئۆز كىرىمىگە
قانماس؛ بۇمۇ بىمەنىلىكتۇر. 11 مال-مۈلۈك كۆپەيسە، ئۇلارنى يېگۈچىلەرمۇ
كۆپىيىدۇ؛ مال ئىگىسىگە ئۇلارنى كۆزلەپ، ئۇلاردىن ھۇزۇر ئېلىشتىن باشقا
نېمە پايدىسى بولسۇن؟
12 ئاز يېسۇن، كۆپ يېسۇن، ئەمگەكچىنىڭ ئۇيقۇسى تاتلىقتۇر؛ بىراق
بايىنىڭ توقلۇقى ئۇنى ئۇخلاتماس[28].

---

26 سۇلايمان پادىشاھ ئۆزى ئادىل پادىشاھ بولغىنى بىلەن، ئۇنىڭ تۆۋەندىكى قاتلاممۇ-قاتلام يەرلىك مەنسەپدارلارنىڭ چىرىكلىشىشىنى تىزگىنلىيەلىشى چەكلىكتۇر.

27 ئىبرانىي تىلىدا بۇ ئايەتنى چۈشىنىش تەس. بىزنىڭچە سۇلايمان ئادەمنىڭ دىققىتىنى ھۆكۈمەتنىڭ چىرىكلىشىپ كەتكەنلىكىگە ئەمەس، بەلكى ئەڭ مۇھىمىغا، يەنى خۇدانىڭ ياخشىلىقى (تۇپراقتىكى زىرائەتلەر ئارقىلىق بولغان ياخشىلىقى)غا قاراتماقچى. باشقا بىر خىل تەرجىمىسى: «بىراق ئومۇمەن قىلىپ ئېيتقاندا، ئۆزى تېرىقچىلىق قىلىدىغان پادىشاھ زېمىنغا پايدىلىقتۇر». بۇ تەرجىمىنىڭ مەنىسى: «زېمىننى باشقۇرىدىغان بىرسى بولسا (بولۇپمۇ پادىشاھ ئۆزى تېرىقچىلىقنى چۈشەنسە)، بۇ بەربىر ھۆكۈمەتسىزلىكتىن، قالايمىقانچىلىقتىن، ھاكىمىيەتسىزلىكتىن ياخشى» دېگەندەك. ئوقۇرمەنلەر باشقا تەرجىمىلەرنىمۇ ئۇچرىتىشى مۇمكىن.

28 «بايىنىڭ توقلۇقى» بەلكىم ئىككى بىسلىق سۆز بولۇپ: (1) ئۇنىڭ بايلىقىدىن ئەنسىرەشلىرى؛ (2) زىيادە كۆپ تاماق يەپ، ھەزىم بولماسلىقىنى كۆرسىتىشى مۇمكىن.

بايلىقلارغا باغلىق يەنە بىر بىمەنىلىك

[13] مەن قۇياش ئاستىدا زور بىر كۆلپەتنى كۆردۈم ــ ئۇ بولسىمۇ، ئىگىسى ئۆزىگە زىيان يەتكۈزىدىغان بايلىقلارنى توپلاشتۇر؛ [14] شۇنىڭدەك، ئۇنىڭ بايلىقلىرى بالايىئاپەت تۈپەيلىدىن يوقىلىشىدىن ئىبارەتتۇر. ئۇنداق ئادەمنىڭ بىر ئوغلى بولسا، ئوغلىنىڭ قولىغا قالدۇرغۇدەك ھېچنېمىسى يوق بولىدۇ. [15] ئۇ ئاپىسىنىڭ قورسىقىدىن يالىڭاچ چىقىپ، كەتكەندىمۇ يالىڭاچ پېتى كېتىدۇ؛ ئۇ ئۆزىنىڭ جاپالىق ئەمگىكىدىن قولىغا ئالغۇدەك ھېچنېمىنى ئېپكەتەلمەيدۇ. [16] مانا بۇمۇ ئېغىر ئەلەملىك ئىش؛ چۈنكى ئۇ قانداق كەلگەن بولسا، يەنە شۇنداق كېتىدۇ؛ ئەمدى ئۇنىڭ شامالغا ئېرىشىش ئۈچۈن ئەمگەك قىلغىنىنىڭ نېمە پايدىسى؟ [17] ئۇنىڭ بارلىق كۈنلىرىدە يەپ-ئىچكىنى قاراڭغۇلۇقتا بولۇپ، غەشلىكى، كېسەللىكى ۋە خاپىلىقى كۆپ بولىدۇ.

ئەمگەكنىڭ مېۋىسىدىن ھۇزۇر ئېلىش

[18] مانا نېمىنىڭ يارامىلىق ۋە گۈزەل ئىكەنلىكىنى كۆردۈم ــ ئۇ بولسىمۇ، ئىنساننىڭ خۇدا ئۇنىڭغا تەقدىم قىلغان ئۆمرىنىڭ ھەربىر كۈنلىرىدە يېيىش، ئىچىش ۋە قۇياش ئاستىدىكى بارلىق مېھنىتىدىن ھۇزۇر ئېلىشتۇر؛ چۈنكى بۇ ئۇنىڭ نېسىۋىسىدۇر. [19] خۇدا ھەربىرسىنى بايلىقلارغا، مال-دۇنياغا ئىگە بولۇشقا، شۇنىڭدەك ئۇلاردىن يېيىشكە، ئۆز رىزقىنى قوبۇل قىلىشقا، ئۆز ئەمگىكىدىن ھۇزۇر ئېلىشقا مۇيەسسەر قىلغان بولسا ــ مانا بۇلار خۇدانىڭ سوۋغىتىدۇر. [20] چۈنكى ئۇ ئۆمرىدىكى تېز ئۆتىدىغان كۈنلىرى ئۈستىدە كۆپ ئويلانمايدۇ؛ چۈنكى خۇدا ئۇنى كۆڭلىنىڭ شادلىقى بىلەن بەند قىلىدۇ.

ھەممە ئادەم ھاياتنىڭ لەززىتىنى تېتىيالمايدۇ

6

1 قۇياش ئاستىدا بىر يامان ئىشنى كۆردۈم؛ ئۇ ئىش ئادەملەر ئارىسىدا
كۆپ كۆرۈلىدۇ ــ
2 خۇدا بىرسىگە بايلىقلار، مال-دۇنيا ۋە ئىززەت-ھۆرمەت تەقسىم قىلدى،
شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ ئۆز كۆڭلى خالىغىنىدىن ھېچنەرسىسى كەم بولمىدى؛
بىراق خۇدا ئۇنىڭغا بۇلاردىن ھوزۇر ئېلىشقا مۇيەسسەر قىلمىدى، بەلكى يات
بىر ئادەم ئۇلاردىن ھوزۇر ئالىدۇ؛ مانا بۇ بىمەنىلىك ۋە ئېغىر ئازابتۇر.
3 بىرسى يۈز بالا كۆرۈپ كۆپ يىل ياشىشى مۇمكىن؛ بىراق ئۇنىڭ يىل-
كۈنلىرى شۇنچىلىك كۆپ بولسىمۇ، ئۇنىڭ جېنى بەختىنى كۆرمىسە، ھەتتا گۆرنى
كۆرمىگەن بولسىمۇ[29]، تۇغۇلۇپ چاچراپ كەتكەن بوۋاق ئۇنىڭدىن ئەۋزەلدۇر
دەيمەن. 4 چۈنكى چاچرىغان بالا بىمەنىلىك بىلەن كېلىدۇ، قاراڭغۇلۇقتا كېتىدۇ،
قاراڭغۇلۇق ئۇنىڭ ئىسمىنى قاپلايدۇ؛ 5 ئۇ كۈننىمۇ كۆرمىگەن، بىلمىگەن؛ بىراق
ھېچ بولمىغاندا ئۇ بىرىنچىسىگە نىسبەتەن ئارام تاپقاندۇر.
6 بەرھەق، ھېلىقى كىشى ھەتتا ئىككى ھەسسە مىڭ يىل ياشىغان
بولسىمۇ، بىراق بەختىنى كۆرمىسە، ئەھۋالى ئوخشاشتۇر ــ ھەربىر كىشى
ئوخشاش بىر جايغا بارىدۇ ئەمەسمۇ؟

جاۋابسىز سوئاللار

7 ئادەمنىڭ تارتقان بارلىق جاپاسى ئۆز ئاغزى ئۈچۈندۇر؛ بىراق ئۇنىڭ
ئىشتىھاسى ھەرگىز قانمايدۇ. 8 شۇنداقتا دانا كىشىنىڭ ئەخمەقتىن نېمە
ئارتۇقچىلىقى بولسۇن؟ نامرات كىشى باشقىلار ئالدىدا قانداق مېڭىشنى
بىلگەن بولسىمۇ، ئۇنىڭ نېمە پايدىسى بولسۇن؟ 9 كۆزنىڭ كۆرۈشى ئارزۇ-
ھەۋەسنىڭ ئۇيان-بۇيان يۈرۈشىدىن ئەۋزەلدۇر. بۇنداق قىلىشمۇ بىمەنىلىك ۋە
شامالنى قوغلىغاندەك ئىشتۇر. 10 ئۆتۈپ كەتكەن ئىشلارنىڭ بولسا ئاللىقاچان

---

[29] دېمەك، ئۇ ئۆلمەيدۇ. باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ۋە ياكى دەپنە قىلىنمىغان بولسا،...».

نامى بېكىتىلىپ ئاتالغان[30]؛ ئىنساننىڭ نېمە ئىكەنلىكىمۇ ئايان بولغان[31]؛
شۇڭا ئىنساننىڭ ئۆزىدىن قۇدرەتلىك بولغۇچى بىلەن قارشىلىشىشغا بولمايدۇ.
11 چۈنكى گەپ قانچە كۆپ بولسا، بىمەنىلىك شۇنچە كۆپ بولىدۇ[32]؛
بۇنىڭ ئىنسانغا نېمە پايدىسى؟ 12 چۈنكى ئىنساننىڭ ئۆمرىدە، يەنى
ئۇنىڭ سايىدەك تېزلا ئۆتىدىغان مەنىسىز ئۆمرىدىكى بارلىق كۈنلىرىدە
ئۇنىڭغا نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى كىم بىلسۇن؟ چۈنكى ئىنسانغا ئۇ
كەتكەندىن كېيىن قۇياش ئاستىدا نېمە ئىشنىڭ بولىدىغانلىقىنى كىم دەپ
بېرەلىسۇن؟

يەنە بىرقانچە ھېكمەت ۋە پاكىتلار — پاكىتلارغا يۈزلىنىش كېرەك!

7

1 ياخشى نام-ئابروي قىممەتلىك تۈتيادىن ئەۋزەل؛ ئادەمنىڭ ئۆلۈش كۈنى تۇغۇلۇش كۈنىدىن ئەۋزەلدۇر.
2 ماتەم تۇتۇش ئۆيىگە بېرىش زىياپەت-توي ئۆيىگە بېرىشتىن ئەۋزەل؛ چۈنكى ئاشۇ يەردە ئىنساننىڭ ئاقىۋىتى ئايان قىلىنىدۇ؛ تىرىك بولغانلار بۇنى كۆڭلىگە پۈكۈشى كېرەك.
3 غەشلىك كۈلكىدىن ئەۋزەلدۇر؛ چۈنكى چىرايىنىڭ پەرىشانلىقى بىلەن قەلب ياخشىلىنىدۇ.
4 دانا كىشىنىڭ قەلبى ماتەم تۇتۇش ئۆيىدە، بىراق ئەخمەقنىڭ قەلبى تاماشىنىڭ ئۆيىدىدۇر.
5 ئەخمەقلەرنىڭ ناخشىسىنى ئاڭلىغاندىن كۆرە، دانا كىشىنىڭ تەنبىھىنى

---

[30] «ئىشلارنىڭ نامى... ئاتالغان» — مەنىسى ھەربىر ئىش ئالدىنئالا خۇدا تەرىپىدىن بېكىتىلگەن بولسا كېرەك.

[31] باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ئىنساننىڭ نېمە ئىكەنلىكىمۇ بىلىنگەن (دېمەك، خۇدا تەرىپىدىن)» (شۇڭا ئۇنىڭ بىلەن قارشىلىشىش بىھۇدىلىكتۇر). بىراق ئايەتنى ئىنساننىڭ ئاجىز بەندە ئىكەنلىكىنى تەكىتلەيدۇ، دەپ قارايمىز.

[32] «گەپ» — ئىنساننىڭ خۇدا بىلەن قارشىلىشىدىغان گەپلىرىنى كۆرسەتسە كېرەك. باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «چۈنكى بىھۇدىلىكنى كۆپەيتىدىغان ئىشلار كۆپتۇر...»

ئاڭلىغىن؛ 6 چۈنكى ئەخمەقنىڭ كۈلكىسى قازان ئاستىدىكى يانتاقلارنىڭ پاراسلىشىدەك، خالاس[33]؛ بۇمۇ بىمەنىلىكتۇر.

ئىنساننىڭ قولىدىن كېلىدىغىنى چەكلىكتۇر

7 جەبىر-زۇلۇم دانا ئادەمنى نادانغا ئايلاندۇرىدۇ،
پارا بولسا قەلبنى هالاك قىلىدۇ[34].
8 ئىشنىڭ ئايىغى بېشىدىن ئەۋزەل؛
سەۋر-تاقەتلىك روھ تەكەببۇر روھتىن ئەۋزەلدۇر.
9 روھىڭدا خاپا بولۇشقا ئالدىرىما؛
چۈنكى خاپىلىق ئەخمەقلەرنىڭ باغرىدا قونۇپ ياتىدۇ.
10 «نېمىشقا بۇرۇنقى كۈنلەر هازىرقى كۈنلەردىن ئەۋزەل؟» ــ دېمە؛ چۈنكى سېنىڭ بۇنداق سورىغىنىڭ دانالىقتىن ئەمەس.

دانالىقنىڭ ئەۋزەللىكى

11 دانالىق مىراسقا ئوخشاش ياخشى ئىش، قۇياش نۇرى كۆرگۈچىلەرگە پايدىلىقتۇر. 12 چۈنكى دانالىق پۇل پاناھ بولغاندەك، پاناھ بولىدۇ؛ بىراق دانالىقنىڭ ئەۋزەللىكى شۇكى، ئۇ ئۆز ئىگىلىرىنى هاياتقا ئېرىشتۈرىدۇ.
13 خۇدانىڭ قىلغانلىرىنى ئويلاپ كۆر؛ چۈنكى ئۇ ئەگرى قىلغاننى كىم تۈز قىلالىسۇن؟
14 ئاۋات كۈنىدە هۇزۇر ئال؛ ۋە يامان كۈندىمۇ شۇنى ئويلاپ كۆر: ــ خۇدا ئۇلارنىڭ بىرىنى، شۇنداقلا يەنە بىرىنىمۇ تەڭ ياراتقاندۇر؛ شۇنىڭ بىلەن ئىنسان ئۆزى كەتكەندىن كېيىن بولىدىغان ئىشلارنى بىلىپ يېتەلمەيدۇ.

---

33 يانتاقنىڭ كۆيگەن چاغدىكى ئاۋازى كۈچلۈك، بىراق تەپتى ئىنتايىن قىسقا.
34 جەبىر-زۇلۇم يۈرگۈزگەن دانا كىشى ئۆزىنى ئاق-قارىنى پەرق ئېتەلمەيدىغان نادان قىلىدۇ. باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «جەبىر-زۇلۇم يۈرگۈزگۈچى دانا كىشىنى ساراڭ قىلىدۇ، پارا بولسا ئۇنى تەلۋە قىلىدۇ».

«قۇياش ئاستىدىكى» دانالىق

15 مەن بۇنىڭ ھەممىسىنى بىمەنە كۆنلىرىمدە كۆرۈپ يەتتىم؛ ھەققانىي بىر
ئادەمنىڭ ئۆز ھەققانىيلىقى بىلەن يوقىلىپ كەتكەنلىكىنى كۆردۇم، شۇنىڭدەك
رەزىل بىر ئادەمنىڭ ئۆز رەزىللىكى بىلەن ئۆمرىنى ئۇزارتقانلىقىنى كۆردۈم.
16ئۆزۈڭنى دەپ ھەددىدىن زىيادە ھەققانىي بولما؛ ۋە ئۆزۈڭنى دەپ ھەددىدىن
زىيادە دانا بولما؛ سەن ئۆز-ئۆزۈڭنى ئالاقزادە قىلماقچىمۇسەن؟[35] 17 ئۆزۈڭنى
دەپ ھەددىدىن زىيادە رەزىل بولما، ياكى ئەخمەق بولما؛ ئۆز ئەجىلىڭ توشماي
تۇرۇپ ئۆلمەكچىمۇسەن؟[36] 18 شۇڭا، بۇ ئاگاھنى چىڭ تۇت، شۇنىڭدىن ئۇ
ئاگاھنىمۇ قولۇڭدىن بەرمىگىنىڭ ياخشى؛ چۈنكى خۇدادىن قورققىنى كىشى
ھەر ئىككىسى[37] بىلەن ئۆتۈقلۇق بولىدۇ.

---

35 سۇلايماننىڭ مۇشۇ گېپىدىن ھېچكىم: «ھەققانىيلىقنىڭ «ئارتۇق»، «ھەددىدىن زىيادە» دەيدىغان دەرىجىسى بولىدۇ» دەپ ئويلىمىسا كېرەك. ھەققانىيلىق دېگەن ھەققانىيلىقتۇر. بۇ يەردە گەپ ھەجۋىيلىك، كىنايىلىك بىلەن ئېيتىلغان. ھالقىلىق سۆز «ئۆزۈڭنى دەپ» ــ دېمەك، ھەققانىي بولماقچى بولغان بۇ كىشىنىڭ مەقسىتى خۇدانى تونۇش ئەمەس، پەقەت خۇدانىڭ بەرىكىتىگىلا ئېرىشىش دېگەندىن ئىبارەت، خالاس؛ 15-ئايەتتە دېيىلگەن ئەھۋالغا قارىغاندا، ھەققانىي ۋە دانا ئادەملەرمۇ پىشكەللىككە ئۇچرىشى مۇمكىن. ئۇنداق ئەھۋالدا ئۇلار ئاگاھلاندۇرۇلمىسا، «نېمىشقا بۇ كۆلپەتلەر بېشىمغا چۈشتى» دەپ «ئالاقزادە بولۇپ كېتىشى» مۇمكىن.
باشقا بىرخىل تەرجىمىسى ۋە چۈشەنچىسى: «ئۆزۈڭنى ھەددىدىن زىيادە ھەققانىي كۆرسەتمە؛ ۋە ئۆزۈڭنى ھەددىدىن زىيادە دانا كۆرسەتمە. ئۆز-ئۆزۈڭنى ھالاك قىلماقچىمۇسەن؟».
يەنە باشقا بىرنەچچە خىل چۈشەنچىسىمۇ بار.

36 ھېچكىم سۇلايماننىڭ بۇ گېپىنىڭ مەنىسىنى: «رەزىللىكنىڭ «نورمال» ياكى ««ئەقىلگە سىغىدۇ» دەيدىغان دەرىجىسى بار» دەپ ئويلىمىسا كېرەك. بۇ گەپ بەلكىم ئاللىقاچان رەزىللىشىپ كەتكەن ئادەملەرگە قارىتىپ كىنايىلىك بىلەن ئېيتىلغان بولۇشى مۇمكىن. 15-ئايەتتىكى: «رەزىللىك پايدىلىق بولۇشى مۇمكىن، رەزىللىكىمنى كۆپەيتىمەن» دېگەنگە قارىتا، سۇلايمان بۇ ئاگاھنى قوشۇپ ئېيتىدۇ. رەزىل ئادەملەر بەرىبىر ئۆلىدۇ؛ بىراق رەزىل ئادەملەر بۇنداق كىنايىلىك گەپنى قوبۇل قىلسا، ھېچ بولمىغاندا شۇ يول بىلەن ئۇلارنىڭ بېشىغا چۈشىدىغان جازا تېخىمۇ ئاۋۇپ كەتمەيدۇ.
يەنە باشقا بىرنەچچە خىل چۈشەنچىسىمۇ بار.

37 «ھەر ئىككىسى بىلەن ئۆتۈقلۇق بولىدۇ» — دېمەك، خۇدادىن قورققىنى ئادەم سۇلايماننىڭ يۇقىرىقى 16-17-ئايەتتىكى ئىككى ئاگاھلاندۇرۇشى بىلەن ئازدۇرۇشتىن قۇتۇلىدۇ.
يەنە باشقا بىرنەچچە خىل چۈشەنچىسىمۇ بار.

ئادەملەر گۇناھكار بولغاچقا، دانالىق ناھايىتى زۆرۈردۇر

[19] دانالىق دانا كىشىنى بىر شەھەرنى باشقۇرىدىغان ئون ھۆكۈمراندىن زىيادە كۈچلۈك قىلىدۇ.
[20] بەرھەق، يەر يۈزىدە دائىم مېھرىبانلىق يۈرگۈزىدىغان، گۇناھ سادىر قىلمايدىغان ھەققانىي ئادەم يوقتۇر.
[21] يەنە، خەقلەرنىڭ ھەممىلا گەپ-سۆزلىرىگە ئانچە دىققەت قىلىپ كەتمە؛ بولمىسا، ئۆز خىزمەتكارىڭنىڭ ساڭا لەنەت ئوقۇۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ قېلىشىڭ مۇمكىن. [22] چۈنكى كۆڭلۈڭدە، ئۆزۈڭنىڭمۇ شۇنىڭغا ئوخشاش باشقىلارغا كۆپ قېتىم لەنەت قىلغانلىقىڭنى ئوبدان بىلىسەن.

ئىنساننىڭ دانالىقىنىڭ چەكلىكلىكى

[23] بۇلارنىڭ ھەممىسىنى دانالىق بىلەن سىناپ باقتىم؛ مەن: «دانا بولىمەن» دېسەممۇ، ئەمما ئۇ مەندىن يىراق ئىدى. [24] بارلىق يۈز بەرگەن ئىشلار بولسا ئەقلىمىزدىن يىراق، شۇنىڭدەك ئىنتايىن سىرلىقتۇر[38]؛ كىم ئۇنى ئىزدەپ بىلىپ يېتەلىسۇن؟

[25] مەن چىن كۆڭلۈمدىن دانالىق ۋە ئەقلىي بىلىمنى بىلىشكە، سۈرۈشتۈرۈشكە ۋە ئىزدەشكە، شۇنداقلا رەزىللىكنىڭ ئەخمەقلىقىنى، ئەخمەقلىقنىڭ تەلۋىلىك ئىكەنلىكىنى بىلىپ يېتىشكە زېھنىمنى يىغدىم.
[26] شۇنىڭ بىلەن كۆڭلى تور ۋە قىلتاق، قوللىرى ئاسارەت بولغان ئايالنىڭ ئۆلۈمدىن ئاچچىق ئىكەنلىكىنى بايقىدىم؛ خۇدانى خۇرسەن قىلىدىغان كىشى ئۇنىڭدىن ئۆزىنى قاچۇرىدۇ، بىراق گۇناھكار ئادەم ئۇنىڭغا تۇتۇلۇپ قالىدۇ.
[27] بۇ بايقىغانلىرىمغا قارا، ــ دەيدۇ ھېكمەت تويلىغۇچى ــ پاكىتلارنى بىر-بىرىگە باغلاپ سېلىشتۇرۇپ، ئەقىل ئىزدىدىم؛ [28] مېنىڭ قەلبىم ئۇنى يەنىلا

---

[38] «ئىنتايىن سىرلىق» ــ ئىبرانىي تىلىدا «چوڭقۇر، چوڭقۇر» دەپ ئىپادىلىنىدۇ.

ئىزدىمەكتە، بىراق تېخى تاپالمىدىم! ــ مىڭ كىشى ئارىسىدا بىر دۇرۇس ئەركەكنى تاپتىم ــ بىراق شۇ مىڭ كىشى ئارىسىدىن بىرمۇ دۇرۇس ئايالنى تاپالمىدىم.(39) 29 مانا كۆرگىن، مېنىڭ بايقىغانلىرىم پەقەت مۇشۇ بىرلا ــ خۇدا ئادەمنى ئەسلى دۇرۇس ياراتقان؛ بىراق ئادەملەر بولسا نۇرغۇنلىغان ھىيلە-مىكىرلەرنى ئىزدەيدۇ.

بىرنەچچە نەسىھەتلەر

8

1 كىم دانا كىشىگە تەڭ كېلەلەيدۇ؟ كىم ئىشلارنى چۈشەندۈرۈشنى بىلىدۇ؟ كىشىنىڭ دانالىقى چىرايىنى نۇرلۇق قىلىدۇ، يۈزىنىڭ سۈرىنى يورۇتىدۇ.

2 پادىشاھنىڭ پەرمانىغا قۇلاق سېلىشىڭنى دەۋەت قىلىمەن؛ بولۇپمۇ خۇدا ئالدىدا ئىچكەن قەسەم تۈپەيلىدىن شۇنداق قىلغىن.(40) 3 ئۇنىڭ ئالدىدىن چىقىپ كېتىشكە ئالدىرىما(41)؛ يامان بىر دەۋانى قوللاشتا چىڭ تۇرما(42)؛ چۈنكى پادىشاھ نېمىنى خالىسا شۇنى قىلىدۇ. 4 چۈنكى پادىشاھنىڭ سۆزى ھوقۇقتۇر؛ كىم ئۇنىڭغا: «ئۆزلىرى نېمە قىلىلا؟» ــ دېيەلىسۇن؟ 5 كىم پادىشاھنىڭ پەرمانىنى تۇتقان بولسا ھېچ يامانلىقنى كۆرمەيدۇ؛ دانا كىشىنىڭ كۆڭلى ھەم پەيتنى ھەم يولنى پەملىيەلەيدۇ.

39 بۇ بايان بىزگە سۇلايماننىڭ ئۆزىنىڭ كېيىنكى ھاياتىنىڭ قانداق بولىدىغانلىقى توغرۇلۇق خەۋەر بىلەن تەمىنلەيدۇ. ئۇنىڭ قىز-ئاياللار توغرۇلۇق بولغان خەۋىرى نەدىن كەلگەن؟ ئۇ قانداقتۇ «مىڭ ئايال» بىلەن تونۇشقانمۇ؟ تەۋراتتىكى «پادىشاھلار» قىسمىدىن بىلىمىزكى، ئۇنىڭ نۇرغۇنلىغان ئايال-كېنىزەكلىرى بار ئىدى ۋە ئۇلارنىڭ تەسىرى بىلەن ئاخىرىدا خۇدانىڭ يولىدىن يىراقلىشىپ، بۇتپەرەسلىككە ئالدىنىپ كەتكەنىدى.

40 بۇ قەسەم پادىشاھنىڭ خۇدا ئالدىدا ئىچكەن قەسىمى (ئادىل، بىتەرەپ بولۇش ئۈچۈن) بولسا كېرەك؛ بەزى ئالىملار، قەسەم پۇقرالارنىڭكى (پادىشاھقا سادىق بولۇش ئۈچۈن)، دەپ قارايدۇ.

41 بۇ سۆز بەلكىم پادىشاھقا قارشى چىقىش، ياكى ئۇنىڭدىن رازى بولماسلىق توغرۇلۇق بىر ئاگاھلاندۇرۇش بولۇشى مۇمكىن.

42 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «(پادىشاھنىڭ) ئىشى ساڭا ئېغىر كەلسىمۇ ئادا قىلىشنى كېچىكتۈرمە».

7-6 چۈنكى ھەربىر ئىش-ئارزۇنىڭ پەيتى ۋە يولى بار؛ ئىنسان كېيىنكى
ئىشلارنى بىلمىگەچكە، ئۇنىڭ دەرد-ئەلىمى ئۆزىنى قاتتىق باسىدۇ. كىم
ئۇنىڭغا قانداق بولىدىغانلىقىنى ئېيتالىسۇن؟
8 ھېچكىم ئۆز روھىغا ئىگە بولالماس، يەنى ھېچكىمنىڭ ئۆز روھىنى
ئۆزىدە قالدۇرۇش ھوقۇقى يوقتۇر؛ ھېچكىمنىڭ ئۆلۈش كۈنىنى ئۆز قولىدا تۇتۇش
ھوقۇقى يوقتۇر؛ شۇ جەڭدىن قېچىشقا رۇخسەت يوقتۇر؛ رەزىللىك رەزىللىككە
بېرىلگۈچىلەرنى قۇتقۇزماس.

بەزى بىھۇدە باشقا ئىشلار

9 بۇلارنىڭ ھەممىسىنى كۆرۈپ چىقتىم، شۇنداقلا قۇياش ئاستىدا قىلىنغان
ھەربىر ئىشقا، ئادەمنىڭ ئادەم ئۈستىگە ھوقۇق تۇتقانلىقى بىلەن ئۇلارغا زىيان
يەتكۈزىدىغان مۇشۇ ۋاقىتقا كۆڭۈل قويدۇم[43].
10 شۇنىڭدەك رەزىللەرنىڭ دەپنە قىلىنغانلىقىنى كۆردۈم؛ ئۇلار ئەسلىدە
مۇقەددەس جايغا كىرىپ-چىقىپ يۈرەتتى؛ ئۇلار مۇقەددەس جايدىن چىقىپلا،
رەزىل ئىشلارنى قىلغان شۇ شەھەر ئىچىدە ماختىلىدۇ تېخى! بۇمۇ بىمەنىلىكتۇر![44]
11 رەزىللىك ئۈستىدىن ھۆكۈم تېزدىن بەجا كەلتۈرۈلمىگەچكە، شۇڭا
ئىنسان باللىرىنىڭ كۆڭلى رەزىللىكنى يۈرگۈزۈشكە پۈتۈنلەي بېرىلىپ كېتىدۇ.
12 گۇناھكار يۈز قېتىم رەزىللىك قىلىپ، كۈنلىرىنى ئۇزارتسىمۇ[45]،
خۇدادىن قورقىدىغانلارنىڭ ئەھۋالى ئۇلاردىن ياخشى بولىدۇ دەپ بىلىمەن؛
چۈنكى ئۇلار ئۇنىڭ ئالدىدا قورقىدۇ. 13 بىراق رەزىللەرنىڭ ئەھۋالى ياخشى

---

43 باشقا بىرنەچچە خىل تەرجىمىسى: «بۇلارنىڭ ھەممىسىنى كۆرۈپ چىقتىم، شۇنداقلا قۇياش ئاستىدا قىلىنغان ھەربىر ئىشقا كۆڭۈل قويدۇم؛ ئادەمنىڭ ئادەم ئۈستىگە ھوقۇق تۇتۇشىنىڭ ئۆزىگە زىيان يەتكۈزىدىغان ۋاقتى بار» ياكى «بۇلارنىڭ ھەممىسىنى كۆرۈپ چىقتىم، شۇنداقلا قۇياش ئاستىدا قىلىنغان ھەربىر ئىشقا كۆڭۈل قويدۇم؛ ئادەمنىڭ ئادەم ئۈستىگە ھوقۇق تۇتۇشىنىڭ ئۇلارغا (باشقا ئادەملەرگە) زىيان يەتكۈزىدىغان ۋاقتى بار».

44 بەزى قەدىمكى كۆچۈرۈلمىلىرىدە: «ماختىلىدۇ» دېگەننىڭ ئورنىدا «ئۇنتۇلىدۇ» دېگەن سۆز تېپىلىدۇ. بىز ئالغان نۇسخا ئالدى-كەينى سۆزلەرگە باغلىققۇ دەيمىز.

45 «گۇناھكار... كۈنلىرىنى ئۇزارتسىمۇ» ــ بەزى گۇناھكار مەلۇم جەھەتتىن ئېيتقاندا، پۈلى ياكى باشقا ئامالىغا تايىنىپ، «كۈنلىرىنى ئۇزارتىدۇ». بۇ ئەھۋال ۋاقىتلىق، ئەلۋەتتە.

بولمايدۇ، ئۇنىڭ كۆنلىرى سايىدەك تېزلا ئۆتۈپ، كۆنلىرى ئۆزارتىلمايدۇ[46]، چۈنكى ئۇ خۇدا ئالدىدا قورقمايدۇ.

[14] يەر يۈزىدە يۈرگۈزۈلگەن بىر بىمەنىلىك بار: بېشىغا رەزىللەرنىڭ قىلغىنى بويىچە كۈن چۈشىدىغان ھەققانىي ئادەملەر بار؛ بېشىغا ھەققانىي ئادەملەرنىڭ قىلغىنى بويىچە ياخشىلىق چۈشىدىغان رەزىل ئادەملەرمۇ بار. مەن بۇ ئىشنىمۇ بىمەنىلىك دېدىم. [15] شۇڭا مەن تاماشىنى تەرىپلىدىم؛ چۈنكى ئىنسان ئۈچۈن قۇياش ئاستىدا يېيىش، ئىچىش ۋە ھۇزۇر ئېلىشتىن ياخشى ئىش يوقتۇر؛ شۇنداق قىلىپ ئۇنىڭ ئەمگىكىدىن بولغان مېۋە خۇدا تەقدىم قىلغان قۇياش ئاستىدىكى ئۆمرىنىڭ بارلىق كۈنلىرىدە ئۇنىڭغا ھەمراھ بولىدۇ.

[17-16] كۆڭلۈمنى دانالىقنى ۋە يەر يۈزىدە قىلىنغان ئىشلارنى بىلىپ يېتىش ئۈچۈن قويغاندا، شۇنداقلا خۇدا قىلغان بارلىق ئىشلارنى كۆرگىنىمدە شۇنى بايقىدىم: ــ ئىنسان ھەتتا كېچە-كۈندۈز كۆزلىرىگە ئۇيقۇنى كۆرسەتمىسىمۇ، قۇياش ئاستىدىكى بارلىق ئىشنى بىلىپ يېتەلمەيدۇ؛ ئۇ ئۇنى چۈشىنىشكە قانچە ئىنتىلسە، ئۇ شۇنچە بىلىپ يېتەلمەيدۇ. ھەتتا دانا كىشى «بۇنى بىلىپ يەتتىم» دېسىمۇ، ئەمەلىيەتتە ئۇ ئۇنى بىلىپ يەتمەيدۇ.[47]

خۇدا بىزگە دوستمۇ، دۈشمەنمۇ؟ — ئۆلۈمگە يۈزلىنىش

9

[1] مەن شۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئېنىقلاش ئۈچۈن كۆڭۈل قويدۇم؛ شۇنى بايقىدىمكى، مەيلى ھەققانىي كىشى ياكى دانا كىشى بولسۇن، شۇنداقلا ئۇلارنىڭ بارلىق قىلغانلىرى خۇدانىڭ قولىدىدۇر، دەپ بايقىدىم؛ ئىنسان ئۇنىڭغا مۇھەببەت ياكى نەپرەتنىڭ كېلىدىغانلىقىنى[48] ھېچ بىلمەيدۇ. ئۇنىڭ ئالدىدا

---

[46] «ئۇنىڭ كۈنلىرى سايىدەك تېزلا ئۆتۈپ، كۈنلىرى ئۇزارتىلمايدۇ» ــ يەنە بىرخىل تەرجىمىسى: «ئۇ كۈنلىرىنى سايىنى ئۇزارتقاندەك ئۇزارتمايدۇ».

[47] ئوقۇرمەنلەر بىرنەچچە باشقا خىل تەرجىمىلىرىنى ئۇچرىتىشى مۇمكىن.

[48] دېمەك، «خۇدا ئۇنى سۆيىدۇ ياكى ئۇنىڭغا نەپرەتلىنىدۇ؟». بەزى ئالىملار: «ئىنسان ئۆزىدە (بولۇپمۇ ئېغىر كۈنلەر بېشىغا چۈشكەندە) نېمىنىڭ بولىدىغانلىقى، ياكى مۇھەببەت ياكى نەپرەتنىڭ بولىدىغانلىقىنى بىلمەيدۇ» دەپ شەرھ بېرىدۇ.

ھەرقانداق ئىش بولۇشى مۇمكىن. [2] ھەممە ئادەمگە ئوخشاش ئىشلار ئوخشاش پېتى كېلىدۇ: ھەققانىي ۋە رەزىل كىشىگە، مېھرىبان كىشىگە، پاك ۋە ناپاك، قۇربانلىق قىلغۇچى ۋە قۇربانلىق قىلمىغۇچىغىمۇ ئوخشاش قىسمەت بولىدۇ: ياخشى ئادەمگە قانداق بولسا، گۇناھكارغا شۇنداق بولىدۇ: قەسەم ئىچكۈچىگە ۋە قەسەم ئىچىشتىن قورققۇچىغىمۇ ئوخشاش بولىدۇ. [3] مانا ھەممىگە ئوخشاشلا بۇ ئىشنىڭ كېلىدىغانلىقى قۇياش ئاستىدىكى ئىشلار ئارىسىدا كۈلپەتلىك ئىشتۇر: ئۇنىڭ ئۈستىگە، ئىنسان بالىلىرىنىڭ كۆڭۈللىرى يامانلىققا تولغان، پۈتۈن ھاياتىدا كۆڭلىدە تەلۋىلىك تۇرىدۇ: ئاندىن ئۇلار ئۆلگەنلەرگە قوشۇلىدۇ.

[4] چۈنكى تىرىكلەرگە قوشۇلغان كىشى ئۈچۈن بولسا ئۈمىد بار: چۈنكى، تىرىك ئىت ئۆلگەن شىردىن ئەلا. [5] تىرىكلەر بولسا ئۆزلىرىنىڭ ئۆلىدىغانلىقىنى بىلىدۇ: بىراق ئۆلگەنلەر بولسا ھېچنېمىنى بىلمەيدۇ: ئۇلارنىڭ ھېچ ئىنئامى يەنە بولمايدۇ: ئۇلار ھەتتا ئادەمنىڭ ئېسىدىن كۆتۈرۈلۈپ كېتىدۇ، قايتا كەلمەيدۇ. [6] ئۇلارنىڭ مۇھەببىتى، نەپرىتى ۋە ھەسەتخورلۇقىمۇ ئاللىقاچان يوقالغان: ئۇلارنىڭ مەڭگۈگە قۇياش ئاستىدا قىلىنغان ھېچقانداق ئىشلاردىن قايتا نېسىۋىسى يوقتۇر.

ئۆلۈمگە يۈزلەنگەندە قىلغىلى بولىدىغان ئەمەلىي ئىشلار

[7] بارغىن، نېنىڭنى خۇشاللىق بىلەن يەپ، شارابىڭنى خۇشخۇيلۇق بىلەن ئىچكىن: چۈنكى خۇدا ئاللىقاچان مۇنداق قىلىشىڭدىن رازى بولغان. [8] كىيىم-كېچەكلىرىڭ ھەردائىم ئاپئاق[49] بولسۇن، خۇشبۇي ماي بېشىڭدىن كەتمىسۇن.

[9] خۇدا ساڭا قۇياش ئاستىدا تەقسىم قىلغان بىمەنە ئۆمرۈڭنىڭ بارلىق كۈنلىرىدە، يەنى بىمەنىلىكتە ئۆتكۈزگەن بارلىق كۈنلىرىڭدە، سۆيۈملۈك ئايالىڭ بىلەن بىللە ھاياتتىن ھۇزۇر ئالغىن: چۈنكى بۇ سېنىڭ ھاياتىڭدىكى نېسىۋەڭ ۋە قۇياش ئاستىدىكى بارلىق تارتقان جاپايىڭنىڭ ئەجرىدۇر. [10] قولۇڭ تۇتقانىنى

[49] دېمەك، پاكىز.

بارلىق كۆچۈڭ بىلەن قىلغىن؛ چۈنكى سەن بارىدىغان تەھتىسارادا ھېچ خىزمەت، مەقسەت-پىلان، بىلىم ياكى ھېكمەت بولمايدۇ.

دانالىق ۋە تاسادىپىيلىق

[11] مەن زېھنىمنى يىغىپ، قۇياش ئاستىدا كۆردۈمكى، مۇسابىقىدە غەلىبە يەلتاپانلارغا بولماس، يا جەڭدە غەلىبە پالۋانلارغا بولماس، يا نان دانا كىشىگە كەلمەس، يا بايلىقلار يورۇتۇلغانلارغا كەلمەس، يا ئىلتىپات بىلىملىكلەرگە بولماس — چۈنكى پەيت ۋە تاسادىپىيلىق ئۇلارنىڭ ھەممىسىگە كېلىدۇ. [12] بەرھەق، ئىنسانمۇ ئۆز ۋاقتى-سائىتىنى بىلمەيدۇ؛ بېلىقلار رەھىمسىز تورغا ئېلىنغاندەك، قۇشلار تاپان-تۇزاققا ئىلىنغاندەك، بۇلارغا ئوخشاش ئىنسان بالىلىرى يامان بىر كۈندە تۇزاققا ئىلىنىدۇ، تۇزاق بېشىغا چۈشىدۇ.

دانالىقنىڭ ئەتىۋارلانماسلىقى

[13] مەن يەنە قۇياش ئاستىدا دانالىقنىڭ بۇ مىسالىنى كۆردۈم، ئۇ ماڭا چوڭقۇر تەسىر قالدۇردى: [14] كىچىك بىر شەھەر بار ئىدى؛ ئۇنىڭغا قارشى بۈيۈك بىر پادىشاھ چىقىپ، ئۇنى قورشاپ، ئۇنىڭغا ھۇجۇم قىلىدىغان يوغان پوتەيلەرنى قۇردى. [15] بىراق شەھەردىن نامرات بىر دانا كىشى تېپىلىپ قالدى؛ ئۇ ئۇنى ئۆز دانالىقى بىلەن قۇتقۇزدى؛ بىراق كېيىن، ھېچكىم بۇ نامرات كىشىنى ئېسىگە كەلتۈرمىدى[50].

[16] شۇڭا بىلەن مەن: «دانالىق كۈچ-قۇدرەتتىن ئەۋزەل» — دېدىم؛ بىراق شۇ نامرات كىشىنىڭ دانالىقى كېيىن كۆزگە ئىلىنمايدۇ، ئۇنىڭ سۆزلىرى ئاڭلانمايدۇ.

---

[50] ئېلىشا پەيغەمبەر بىلەن يەرەمىيا پەيغەمبەر بۇنىڭغا ئوبدان مىسال بولىدۇ («2پاد.» 6-8-بابلار، «يەر.» 12:27نى كۆرۈڭ.

دانالىق، ئەخمەقلىق، گۇناھ، تەلۋىلىك

17 دانا كىشىنىڭ جىمجىتلىقتا ئېيتقان سۆزلىرى ئەخمەقلەر ئۈستىدىن هوقۇق سۈرگۈچىنىڭ ۋارقىراشلىرىدىن ئېنىق ئاڭلىنار.
18 دانالىق ئۇرۇش قورالليرىدىن ئەۋزەلدۇر؛ بىراق بىر گۇناھكار زور ياخشىلىقنى هالاك قىلىدۇ.

ئەقىل بىرىدىغان بەزى هېكمەتلەر

10

1 خۇددى ئۆلۈك چىۋىنلەر ئەتتارنىڭ ئەتىرىنى سېسىتىۋېتىدىغاندەك، ئازراققىنە ئەخمەقلىق تارازىدا دانالىق ۋە ئىززەت-هۆرمەتتىنمۇ ئېغىر توختايدۇ.
2 دانالىقنىڭ كۆڭلى ئوڭغا مايىل، ئەخمەقنىڭكى سولغا[51].
3 ئەخمەق كىشى هەتتا يولدا مېڭىۋاتقاندىمۇ، ئۇنىڭ ئەقلى كەم بولغاچقا، ئۇ ئەخمەق ئىكەنلىكىنى هەممىگە ئايان قىلىدۇ.

4 هۆكۈمدارنىڭ ساڭا ئاچچىقى كەلسە، ئورنۇڭدىن ئىستىپا بەرمە؛ چۈنكى تىنچ-سەۋرچانلىق خاتا-سەۋەنلىكتىن بولغان زور خاپىلىقنى تىنچىتىدۇ.
5 قۇياش ئاستىدا يامان بىر ئىشنى كۆردۈمكى، ئۇ هۆكۈمداردىن چىققان بىر خاتا ئىشتۇر — 6 ئەخمەقلەر[52] يۇقىرى مەنسەپتە، شۇنىڭ بىلەن تەڭ بايلار پەس ئورۇندا ئولتۇرىدۇ؛ 7 مەن قۇللارنىڭ ئاتقا مىنگەنلىكىنى[53]، ئەمىرلەرنىڭ قۇللاردەك پىيادە ماڭغانلىقىنى كۆردۈم.

---

51 «ئوڭ تەرەپ» قورالنى تۇتۇپ، ئۆزىنى قوغداش تەرىپىدۇر.
52 «ئەخمەقلەر» — ئىبرانىي تىلىدا «ئەخمەقلىق» دەپ ئېلىنغان.
53 پەلەستىندە كونا زامانلاردا ئاتقا مىنىش پەقەت ئابرويلۇق كىشىلەرگىلا مەنسۇپ ئىدى.

تۇرمۇشتا ئۇچرايدىغان خەتەرلەرگە دانالىق كېرەك

8 ئورنى كولىغان كىشى ئۇنىڭغا يىقىلىشى مۇمكىن؛ تامنى[54] بۇزغان كىشىنى يىلان چېقىشى مۇمكىن؛ 9 تاشلارنى يۆتكىگەن كىشى تاش تەرىپىدىن يارىلىنىشى مۇمكىن؛ ئوتۇن ياردىغان كىشى خەۋپكە ئۇچرايدۇ.
10 پالتا گال بولسا، بىرسى تىغىنى بىلىمىسە، پالتىنى كۈچەپ چېپىشقا توغرا كېلىدۇ؛ بىراق دانالىق ئادەمنى ئۇتۇق-مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشتۈرىدۇ.
11 يىلان ئوينىتىلماي تۇرۇپ، يىلانچىنى[55] چاقسا، يىلانچىغا نېمە پايدا؟[56]

دانىشمەنلەر ۋە ئەخمەقلەرنىڭ ئىش-سۆزلىرى

12 دانا كىشىنىڭ سۆزلىرى شەپقەتلىكتۇر؛ بىراق ئەخمەقنىڭ لەۋلىرى ئۆزىنى يۇتىدۇ. 13 سۆزلىرىنىڭ بېشى ئەخمەقلىق، ئايىغى رەزىل تەلۋىلىكتۇر؛ 14 ئەمما ئەخمەق يەنىلا گەپنى كۆپەيتىدۇ. بىراق ھېچكىم كەلگۈسىنى بىلمەيدۇ؛ ئۇنىڭدىن كېيىنكى ئىشلارنى كىم ئۇنىڭغا ئېيتالىسۇن؟
15 ئەخمەقلەر جاپاسى بىلەن ئۆزلىرىنى ئۆپرىتىدۇ؛ چۈنكى ئۇلار ھەتتا شەھەرگە بارىدىغان يولنىمۇ بىلمەيدۇ.

ئەخمەق ھۆكۈمدارلارنىڭ چاتاقلىرى

16 ئى زېمىن، پادىشاھىڭ بالا بولسا، ئەمىرلىرىڭ سەھەردە زىياپەت ئۆتكۈزسە، ھالىڭغا ۋاي!
17 ئى زېمىن، پادىشاھىڭ مۆتىۋەرنىڭ ئوغلى بولسا ۋە ئەمىرلىرىڭ كەيپ

---

54 ياكى «چىتنى».
55 ياكى «خەقنى».
56 «يىلانچى» ــ نەي چېلىپ يىلاننى ئويناتقۇچى ئادەم.

ئۆچۈن ئەمەس، بەلكى ئۆزىنى قوغۇدىلەش ئۈچۈن[57] مۇۋاپىق ۋاقتىدا زىياپەت ئۆتكۈزسە، بۇ سېنىڭ بەختىڭ[58]!

يەنە ھېكمەتلەر

18 ھورۇنلۇقتىن ئۆينىڭ تورۇسى غۇلاي دەپ قالىدۇ؛ قوللارنىڭ بوشلۇقىدىن ئۆيدىن يامغۇر ئۆتىدۇ.

19 زىياپەت كۈلكە ئۈچۈن تەييارلىنار، شاراب ھاياتنى خۇش قىلار؛ لېكىن پۇل ھەممە ئىشنى ھەل قىلار!

20 پادىشاھقا لەنەت قىلما، ھەتتا ئويۇڭدىمۇ تىللىما؛ ھۇجراڭدىمۇ بايلارنى تىللىما؛ چۈنكى ئاسماندىكى بىر قۇش ئاۋازىڭنى تارتىدۇ، بىر قانات ئىگىسى بۇ ئىشنى ئايان قىلىدۇ.

بىرنەچچە ئەمەلىي نەسىھەت

11

1 نانلىرىڭنى سۇلارغا ئەۋەت؛ كۆپ كۈنلەردىن كېيىن ئۇنى قايتىدىن تاپىسەن[59].

2 بىر ئۈلۈشنى يەتتە كىشىگە، سەككىزىگىمۇ بەرگىن؛ چۈنكى يەر يۈزىدە نېمە يامانلىق بولىدىغانلىقىنى بىلمەيسەن[60].

3 بۇلۇتلار يامغۇرغا تولغان بولسا، ئۆزلىرىنى زېمىن ئۈستىگە بوشىتىدۇ؛ دەرەخ شىمال تەرەپكە ئۆرۈلسە، ياكى جەنۇب تەرەپكە ئۆرۈلسە، قايسى تەرەپكە

---

57 «ئۆزىنى قوغۇدىلەش ئۈچۈن...» ياكى «ئۆزىنى تولۇپ...»

58 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «ۋە ئەمىرلىرىڭ مەست بولۇش ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى سالاماقلىق بىلەن ئۆز ۋاقتىدا زىياپەت ئۆتكۈزسە، بۇ سېنىڭ بەختىڭ».

59 بۇ ئايەت بەلكىم دېڭىز سودىسىنى كۆرسىتىشى مۇمكىن؛ تەۋەككۈلچىلىك قانچە چوڭ بولسا، پايدىسىمۇ شۇنچە كۆپ بولىدۇ؛ گەپنىڭ يەنە ھەرخىل كۆچمە مەنىلىرى بولۇشى مۇمكىن. باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «نېنىڭنى سۇلار (دېڭىزلار) ئۈستىگە تاشلا».

60 بەزى ئالىملار، بۇ ئايەتمۇ سودا-تىجارەتنى كۆرسىتىدۇ، دەپ قارايدۇ. شۇنىڭدەك ئۇنىڭ بىرنەچچە كۆچمە مەنىلىرىمۇ بولسا كېرەك.

چۈشكەن بولسا، شۇ يەردە قالىدۇ.
4 شامالنى كۈزىتىدىغانلار تېرىقچىلىق قىلمايدۇ؛ بۇلۇتلارغا قارايدىغانلار
ئورما ئورمايدۇ.
5 سەن شامالنىڭ[61] يولىنى بىلمىگىنىڭدەك ياكى بويىدا بارنىڭ ھامىلىسىنىڭ
ئۇستىخانلىرىنىڭ بالىياتقۇدا قانداق ئۆسىدىغانلىقىنى بىلمىگىنىڭدەك، سەن
ھەممىنى ياسىغۇچى خۇدانىڭ قىلغىنىنى بىلمەيسەن.
6 سەھەردە ئۇرۇقۇڭنى تېرىغىن، كەچتىمۇ قولۇڭنى ئىشتىن قالدۇرما؛
چۈنكى نېمە ئىشنىڭ، ئۇ ياكى بۇ ئىشنىڭ پايدىلىق بولىدىغانلىقىنى ۋە ياكى
ھەر ئىككىسىنىڭ ئوخشاشلا ياخشى بولىدىغانلىقىنى بىلمەيسەن.

ھايات كۈنلىرىنى ئەتىۋارلاش كېرەك، ئىخلاسمەن بولۇشى كېرەك!

7 نۇر شېرىن بولىدۇ، ئاپتاپنى كۆرۈشمۇ ھوزۇرلۇق ئىشتۇر. 8 شۇڭا بىرسى
كۆپ يىل ياشىغان بولسا، بۇلارنىڭ ھەممىسىدىن ھوزۇر ئالسۇن. ھالبۇكى،
ئۇ يەنە قاراڭغۇلۇق كۈنلىرىنى ئېسىدە تۇتسۇن، چۈنكى ئۇلار كۆپ بولىدۇ؛
كەلگۈسىدىكى ئىشلارنىڭ ھەممىسى بىمەنىلىكتۇر!

9 ياشلىقىڭدىن ھوزۇر ئال، ئى يىگىت؛ ياشلىقىڭ كۈنلىرىدە كۆڭلۈڭ
ئۆزۈڭگە خۇشاللىقنى يەتكۈزگەي؛ كۆڭلۈڭ خالىغىنى بويىچە ۋە كۆزلىرىڭ
كۆرگىنى بويىچە يۈرگىن؛ بىراق شۇنى بىلگىنكى، بۇلارنىڭ ھەممىسى ئۈچۈن
خۇدا سېنى سوراققا تارتىدۇ. 10 ئەمدى كۆڭلۈڭدىن غەشلىكنى ئېلىپ تاشلا،
تېنىڭدىن يامانلىقنى نېرى قىل؛ چۈنكى باللىق ۋە ياشلىقمۇ بىمەنىلىكتۇر.

12
1 ئەمدى يامان كۈنلەر بېشىڭغا چۈشمىگۈچە، شۇنداقلا سەن:
«بۇلاردىن ھېچ ھوزۇرۇم يوقتۇر» دېگەن يىللار يېقىنلاشمىغۇچە

[61] ئىبرانىي تىلىدا «شامال» ۋە «روھ» بىر سۆز بولۇپ، سۇلايمان مۇشۇ ئايەتتە ھامىلىنىڭ بالىياتقۇدا ئاپىرىدە بولىدىغانلىقى، ئۆسىدىغانلىقىنىڭ ھەممىسى خۇدانىڭ روھى ئارقىلىق بولىدىغانلىقىنى پۈرىتىپ كۆرسىتىدۇ (ئىنجىل، «يۇھ.» 3:1-8نىمۇ كۆرۈڭ).

ياشلىقىڭدا ياراتقۇچىڭنى ئېسىڭدە چىڭ تۇت؛ 2 قۇياش، يورۇقلۇق، ئاي
ۋە يۇلتۇزلار قاراڭغۇلىشىپ، يامغۇردىن كېيىن بۇلۇتلار قايتىپ كەلمىگۈچە[62]
ئۇنى ئېسىڭدە تۇتقىن. 3 شۇ كۈنى «ئۆيىنىڭ كۆزەتچىلىرى» تىترەپ كېتىدۇ؛
پالۋانلار ئېگىلىدۇ، ئەزگۈچىلەر ئازلىقىدىن توختاپ قالىدۇ، دېرىزىلەردىن
سىرتقا قاراپ تۇرغۇچىلار غۇۋالىشىپ كېتىدۇ[63]؛ 4 كوچىغا قارايدىغان
ئىشىكلەر ئېتىلىدۇ؛ تۈگمەننىڭ ئاۋازى پەسىيدۇ، كىشىلەر قۇشلارنىڭ
ئاۋازىنى ئاڭلىسىلا چۆچۈپ كېتىدۇ، «ناخشىچى قىزلار»نىڭ[64] سايراشلىرى
سۇس ئاڭلىنىدۇ؛ 5 كىشىلەر ئېگىزدىن قورقىدۇ، كوچىلاردا ۋەھىملەر بار دەپ
قورقۇپ يۈرىدۇ؛ بادام دەرىخى چېچەكلەيدۇ؛ چېكەتكە ئادەمگە يۈك بولىدۇ[65]،
شىندىر مېۋىسى سولىشىدۇ[66]؛ چۈنكى ئىنسان مەڭگۈلۈك ماكانىغا كېتىدۇ ۋە
شۇنىڭ بىلەن تەڭ، ماتەم تۇتقۇچىلار كوچىدا ئايلىنىپ يۈرىدۇ؛ 6 كۈمۈش تانا
ئۈزۈلگۈچە، ئالتۇن چىنە چېقىلغۇچە، ئاپتۇۋا بۇلاق يېنىدا پارە-پارە بولغۇچە،
قۇدۇقتىكى چاق كاردىن چىققۇچە،[67] 7 توپا-چاڭ ئەسلى تۇپراققا قايتقۇچە،
روھ ئۆزىنى بەرگەن خۇداغا قايتقۇچە ــ ئۇنى ئېسىڭدە تۇتقىن!
8 «بىمەنىلىك ئۈستىگە بىمەنىلىك!» ــ دەيدۇ ھېكمەت تۇپلىغۇچى ــ
«بىمەنىلىك ئۈستىگە بىمەنىلىك! ھەممە ئىش بىمەنىلىكتۇر!»

62 «قايتىپ كەلمىگۈچە» ياكى «يوقىمىغۇچە».

63 «ئۆيىنىڭ كۆزەتچىلىرى» ــ ئادەمنىڭ قاپاقلىرىنى، «پالۋانلار» ــ ئادەمنىڭ مۆرىلىرىنى، «ئەزگۈچىلەر» ــ چىشلارنى، «دېرىزىلەردىن قارىغۇچىلار» ــ كۆزلەرنى كۆرسىتىشى مۇمكىن. كېيىنكى ئايەتلەردىكى بىر قاتار ئوخشىتىشلارمۇ قېرىلىقنى كۆرسىتىدۇ.

64 «ناخشىچى قىزلار» قۇشلارنى كۆرسىتىش ئېھتىماللىقى بار.

65 ياكى «چېكەتكە ئۆزىنى سۆرەپ ماڭىدۇ».

66 «شىندىر مېۋىسى» ــ مۇھەببەتنى قوزغايدىغان مېۋە ئىدى. ئۇنىڭ «سولىشىپ كەتكەنلىكى» بەلكىم جىنسىي مۇھەببەتنىڭ سۇسلاشقانلىقىنى كۆرسىتىشى مۇمكىن.

67 «قۇدۇقتىكى چاق» ــ قۇدۇقتىن سۇ چىقىرىدىغان چاقنى كۆرسەتسە كېرەك.

«كۈمۈش تانا (رىشتە)»، «ئالتۇن چىنە»، «ئاپتۇۋا» ۋە «چاق»لارنىڭ تەننىڭ قايسى ئەزا-فۇنكسىيىلىرىنى كۆرسىتىدىغانلىقى بۇنىڭدا ئېنىق دېيىلمىگەن؛ بىراق ئومۇمىي مەنىسى ئېنىقتۇر ــ بەدەننىڭ ھەربىر گۈزەللىك-قابىلىيىتى زاۋالغا يۈزلىنىدۇ.

خۇلاسە

9 شۇنىڭدەك، ھېكمەت تويلىغۇچى دانا بولۇپلا قالماستىن، ئۇ يەنە خەلققە بىلىم ئۆگەتتى؛ ئۇ ئويلىنىپ، كۆپ پەند-نەسىھەتلەرنى تارازىغا سېلىپ، رەتلەپ چىقتى. 10 ھېكمەت تويلىغۇچى يېقىملىق سۆزلەرنى تېپىشقا ئىنتىلگەن؛ ئۇشبۇ يېزىلغىنى بولسا دۇرۇس، ھەقىقەت سۆزلىرىدىن ئىبارەتتۇر. 11 دانا كىشىنىڭ سۆزلىرى زىخقا ئوخشايدۇ، ئۇلارنىڭ يىغىندىسى چىڭ بېكىتىلگەن مىختەكتۇر. ئۇلار بىرلا پادىچى تەرىپىدىن بېرىلگەندۇر. 12 ئۇنىڭ ئۈستىگە، ئى ئوغلۇم، بۇلاردىن سىرت ھەرقانداق يېزىلغانلاردىن پەخەس بول[68]؛ چۈنكى كۆپ كىتابلارنىڭ يېزىلىشىنىڭ ئايىغى يوق، شۇنىڭدەك كۆپ ئۆگىنىش تەننى ئۇپرىتىدۇ.

ئاخىرقى دەۋەت

13 بىز پۈتۈن ئىشقا دىققەت قىلايلى[69]: خۇدادىن قورقىن ۋە ئۇنىڭ ئەمر-پەرمانلىرىغا ئەمەل قىلغىن؛ چۈنكى بۇ ئىنساننىڭ تولۇق مەجبۇرىيىتىدۇر[70]؛ 14 چۈنكى ئادەم قىلغان ھەربىر ئىش، جۈملىدىن بارلىق مەخپىي ئىشلار، ياخشى بولسۇن، يامان بولسۇن، خۇدا ئۇلارنىڭ سورىقىنى قىلىدۇ.

---

68 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «... ئى ئوغلۇم، بۇلاردىن ئاگاھ-ساۋاق ئالغىن». بىراق بىزنىڭچە 11-ئايەتتە سۇلايمان «بىرلا پادىچى (دېمەك، خۇدادىن) تەرىپىدىن بېرىلگەن» بارلىق مۇقەددەس يازمىلارنى كۆرسىتىدۇ.

69 ياكى «بىز پۈتۈن ئىشنى ئاڭلىدۇق».

70 «بۇ ئىنساننىڭ تولۇق مەجبۇرىيىتىدۇر» ــ ئىبرانىي تىلىدا: «بۇ ئىنساننىڭ بارلىقىدۇر» دېيىلىدۇ. بۇنىڭ تولۇق مەنىسى بەلكىم: «خۇدادىن قورقۇپ، ئۇنىڭ ئەمر-پەرمانلىرىغا ئەمەل قىل» ــ بۇ خۇدانىڭ ئىنساندا بولغان مەقسىتىدۇر، دېگەندەك بولۇشى مۇمكىن.

قوشۇمچە سۆز

سۇلايماننىڭ «ئەخلاقىي چۈشكۈنلۈك»ى

مەزكۇر كىتابنىڭ گۇۋاھلىقى بويىچە (8:2) سۇلايمان ئۇ كىتابنى يازغان چاغدا كۆپ ئايال-كېنىزەكلەرنى ئۆز ئەمرىگە ئالغانىدى. ئۇنىڭ شۇنداق قىلغىنى تەۋراتتىكى «قانۇن شەرھى» 17-بابتا پادىشاھلار توغرۇلۇق پۈتۈلگەن پەرمانلارغا مۇتلەق خىلاپ ئىدى. بىز مۇناسىۋەتلىك ئايەتلەرنى نەقىل كەلتۈرىمىز: ــ

«سەن پەرۋەردىگار خۇدايىڭ ساڭا تەقدىم قىلىدىغان زېمىنغا كىرىپ ئۇنى ئىگىلىگەندە،شۇنداقلائۇنىڭداتۇرغاندا:«مەن ئەتراپىمدىكى ئەللەرنىڭكىدەك ئۆزۈمگە بىر پادىشاھ تىكلىمەكچىمەن» دېسەڭ، شۇ چاغدا سەن ئۆزۈڭگە پەقەت پەرۋەردىگار خۇدايىڭ تاللايدىغىنىنى تىكلەيسەن؛ ئۈستۈڭگە قېرىنداش بولمىغان چەتئەللىكنى بىكىتمەسلىكىڭ كېرەك. پادىشاھ بولسا ئۆزى ئۈچۈن ئاتلارنى كۆپەيتمەسلىكى ياكى ئاتلارنى كۆپەيتىمەن دەپ خەلقنى مىسىرغا قايتۇرماسلىقى كېرەك؛ چۈنكى پەرۋەردىگار سىلەرگە: «سىلەر شۇ يول بىلەن ھەرگىز قايتماسلىقىڭلار كېرەك» دېگەنىدى.

پادىشاھ كۆپ ئاياللارنى ئۆز ئەمرىگە ئالماسلىقى كېرەك؛ بولمىسا ئۇنىڭ كۆڭلى ئېزىپ كېتىشى مۇمكىن. ئۇ ئۆزى ئۈچۈن ئالتۇن-كۈمۈشنى كۆپەيتمەسلىكى كېرەك.

پادىشاھلىق تەختىگە ئولتۇرغىنىدا ئۇ ئۆزى ئۈچۈن لاۋىي كاھىنلارنىڭ ئالدىدا مۇشۇ قانۇننى بىر دەپتەرگە كۆچۈرۈپ پۈتۈشى كېرەك. شۇ دەپتەر ئۇنىڭ يېنىدا دائىم بولۇشى ۋە ئۇنى ئۆمرىنىڭ بارلىق كۈنلىرىدە ئوقۇشى كېرەك؛ شۇنداق قىلسا ئۇ پەرۋەردىگار خۇداسىدىن قورقۇپ، مۇشۇ قانۇننىڭ سۆزلىرى ۋە بەلگىلىمىلىرىنى تۇتۇپ ئۇلارغا ئەمەل قىلىشنى ئۆگىنىدۇ. شۇنداقلا ئۇنىڭ كۆڭلى قېرىنداشلىرى ئالدىدا ھاكاۋۇرلىشىپ كەتمەيدۇ، بۇ ئەمرلەردىن ئوڭ يا سولغا چەتنەپ كەتمەيدۇ ۋە شۇنىڭدەك ئىسرائىل ئارىسىدا ئۇنىڭ ۋە ئوغۇللىرىنىڭ پادىشاھلىق كۈنلىرى كۆپ بولىدۇ».

بىز بۇ ئاجايىب ئەمرلەرنى تەۋراتتىكى «1پاد.» 10-11-بابلاردا خاتىرىلەنگەن سۇلايماننىڭ ھاياتىدىكى بەزى تەرەپلىرى بىلەن سېلىشتۇرساقمۇ بولىدۇ. ئاستىغا سىزىلغان سۆزلەرگە دىققەت قىلىپ يۇقىرىدىكى سۆزلەر بىلەن سېلىشتۇرغايسىلەر.

«سۇلايمانغا ھەر يىلى كەلتۈرۈلگەن ئالتۇننىڭ ئۆزى 666 تالانت (22 تونىنا) ئىدى...

سۇلايمان پادىشاھ 200 چوڭ سىپارنى سوقتۇردى ۋە ھەر سىپارغا 600 شەكەل ئالتۇن كەتتى؛ شۇنداقلا 300 قالقاننى ياپىلاقلانغان ئالتۇندىن ياسىدى؛ ھەربىر قالقاننى ياساشقا ئۈچ مىنا ئالتۇن ئىشلىتىلدى؛ پادىشاھ ئۇلارنى «لىۋان ئورمىنى سارىيى»غا ئېسىپ قويدى.

پادىشاھ پىل چىشلىرىدىن چوڭ بىر تەختنى ياساپ، ئۇنى تاۋلانغان ئالتۇن بىلەن قاپلاتتى...

سۇلايمان پادىشاھنىڭ بارلىق جام-پىيالىلىرى ئالتۇندىن ياسالغان؛ «لىۋان ئورمىنى سارىيى»دىكى بارلىق قاچا-قۇچىلار تاۋلانغان ئالتۇندىن ياسالغان؛ ئۇلارنىڭ ھېچقايسىسى كۈمۈشتىن ياسالمىغان؛ سۇلايماننىڭ كۈنلىرىدە كۈمۈش ھېچنېمىگە ئەرزىمەيتتى. چۈنكى پادىشاھقا قاراشلىق دېڭىزدا يۈرىدىغان، ھىرامنىڭ كېمىلىرىگە قوشۇلۇپ «تارشىش كېمە» ئەترىتىمۇ بار ئىدى؛ «تارشىش كېمە» ئەترىتى ئۈچ يىلدا بىر قېتىم كېلىپ ئالتۇن-كۈمۈش، پىل چىشلىرى، مايمۇنلار ۋە تورلارنى ئەكېلەتتى.

سۇلايمان پادىشاھ يەر يۈزىدىكى بارلىق پادىشاھلاردىن بايلىقتا ۋە دانالىقتا ئۈستۈن ئىدى. خۇدا سۇلايماننىڭ كۆڭلىگە سالغان دانالىقنى ئاڭلاش ئۈچۈن يەر يۈزىدىكىلەر ھەممىسى ئۇنىڭ بىلەن دىدارلىشىش ئارزۇسى بىلەن كېلەتتى. كەلگەنلەرنىڭ ھەممىسى ئۆز سوۋغىتىنى ئېلىپ كېلەتتى؛ ئۇلار كۈمۈش قاچا-قۇچىلار، ئالتۇن قاچا-قۇچىلار، كىيىم-كېچەكلەر، دۇبۇلغا-ساۋۇتلار، تېتىتقۇلار، ئاتلار ۋە قېچىرلارنى ئېلىپ كېلەتتى. ئۇلار ھەر يىلى بەلگىلىك مىقداردا شۇنداق قىلاتتى.

ۋە سۇلايمان جەڭ ھارۋىلىرى ۋە ئاتلىق ئەسكەرلەرنى يىغدى؛ ئۇنىڭ 1400 جەڭ ھارۋىسى، 12000 ئاتلىق ئەسكىرى بار ئىدى؛ ئۇ ئۇلارنى

«جەنۇب ھارۋىسى شەھەرلىرى»گە ۋە ئۆزى تۇرىدىغان يېرۇسالېمغا ئورۇنلاشتۇردى.

پادىشاھ يېرۇسالېمدا كۈمۈشنى تاشتەك كۆپ قىلدى...

سۇلايمان ئالغان ئاتلار مىسىردىن ۋە كۇۋەدىن ئىدى؛ پادىشاھنىڭ تىجارەتچىلىرى ئۇلارنى كۇۋەدىن بېكىتىلگەن باھادا ئالاتتى. مىسىردىن ئېلىپ كەلگەن بىر جەڭ ھارۋىسىنىڭ باھاسى 600 كۈمۈش تەڭگە، ھەر ئات بولسا 150 تەڭگە ئىدى؛ ۋە ئۇلار يەنە ھىتتىيلارنىڭ پادىشاھلىرى ھەم سۇرىيە پادىشاھلىرى ئۈچۈنمۇ ئوخشاش باھادا ئېلىپ چىقتى....

(تۆۋەندىكى ئايەتلەردە خاتىرىلەنگەن ھەممە ئىشلار «قانۇن شەرھى»دىكى ئەمرلەرگە خىلاپ)

(11-باب) «لېكىن سۇلايمان پادىشاھنىڭ كۆڭلى پىرەۋننىڭ قىزىدىن باشقا كۆپ چەتئەللىك ئاياللارغا، جۈملىدىن موئابىي، ئاممونىي، ئېدومىي، زىدونىي، ھىتتىي ئاياللىرىغا چۈشكەندى. پەرۋەردىگار ئەسلىدە مۇشۇ ئەللەر توغرۇلۇق ئىسرائىللارغا: «ئۇلارنىڭ قىزلىرىنى ئېزدەپ بارماڭلار، ۋە ئۇلارنى سىلەرنىڭكىلەرگە كىرگۈزمەڭلار؛ چۈنكى ئۇلار چوقۇم كۆڭۈللىرىڭلارنى ئۆز مەبۇدلىرىغا ئازدۇرىدۇ» دەپ ئاگاھلاندۇرغان. بىراق سۇلايماننىڭ كۆڭلى دەل شۇلارغا باغلاندى. ئۇنىڭ يەتتە يۈز ئايالى، يەنى خانىشى ۋە ئۈچ يۈز كېنىزىكى بار ئىدى؛ ئۇنىڭ ئاياللىرى ئۇنىڭ كۆڭلىنى ئازدۇرۇپ بۇرىۋەتكەندى.

شۇنداق بولدىكى، سۇلايمان ياشانغاندا، ئۇنىڭ ئاياللىرى ئۇنىڭ كۆڭلىنى باشقا ئىلاھلارغا ئازدۇرۇپ بۇرىۋەتتى؛ شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇنىڭ كۆڭلى ئاتىسى داۋۇتنىڭكىدەك پەرۋەردىگار خۇداسىغا مۇتلەق سادىق بولمىدى.

شۇڭا سۇلايمان زىدونىيلارنىڭ مەبۇدى ئاشتاروتنى، ئاممونىيلارنىڭ يىرگىنچلىك مەبۇدى مىلكومنى ئىزدىدى؛ شۇنىڭ بىلەن سۇلايمان پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرىدە رەزىللىك قىلدى؛ ئۇ ئاتىسى داۋۇتتەك پەرۋەردىگارغا ئىنچىللىق بىلەن ئەگەشمىدى.

ئاندىن سۇلايمان يېرۇسالېم ئالدىدىكى ئېدىرلىقتا موئابىيلارنىڭ يىرگىنچلىك مەبۇدى كېموش ھەم ئاممونىيلارنىڭ يىرگىنچلىك مەبۇدى مىلكوم ئۈچۈن بىر «يۇقىرى جاي»نى ياسىدى؛ شۇنىڭدەك ئۆزىنىڭ مەبۇدلىرىغا خۇشبۇي ياقىدىغان ۋە قۇربانلىق قىلىدىغان ھەربىر يات ئەللىك ئاياللى ئۈچۈنمۇ ئۇ شۇنداق قىلدى. شۇڭا پەرۋەردىگار سۇلايماندىن رەنجىدى؛ گەرچە ئۇ ئۇنىڭغا ئىككى قېتىم كۆرۈنگەن بولسىمۇ، ۋە ئۇنىڭغا دەل مۇشۇ ئىش توغرۇلۇق، يەنى باشقا ئىلاھلارنى ئىزدىمەسلىكنى تاپىلىغان بولسىمۇ، ئۇنىڭ كۆڭلى ئىسرائىلنىڭ خۇداسى پەرۋەردىگاردىن ئاينىپ كەتتى؛ ئۇ پەرۋەردىگارنىڭ تاپىلىغىنىغا ئەمەل قىلمىدى...».

سۇلايماننىڭ بۇ «تېپىلىپ كېتىشى» ئادەمنى ھەقىقىي ئەجەبلەندۈرىدىغان بىر ھادىسە ۋە ھەممىمىز ئۇنىڭدىن چوڭقۇر ساۋاق-ئاگاھ ئېلىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ. تەۋراتتىكى «پەند-نەسىھەتلەر» (مۇئەللىپى سۇلايمان، ئەلۋەتتە) دېگەن ئۇلۇغ يازمىسىدا بىزگە دەل «پەرۋەردىگاردىن قورقۇش دانالىقنىڭ باشلىنىشىدۇر» دەپ ئېيتقان كىشى ئۆزى پەرۋەردىگاردىن قورقۇشتىن تەزدى. بۇ ئىش ھەممىمىزگە يەرەمىيا پەيغەمبەرنىڭ «قەلب ھەممىدىن ئالدامچى ۋە ئۇنىڭ داۋاسى يوقتۇر. كىممۇ ئۇنى چۈشىنەلىسۇن؟!» دېگەن ئۆتكۈر سۆزلىرىنى قايتىدىن ئەسلىتىدۇ. يەر يۈزىدىكى ئەڭ دانا كىشى خۇدادىن قورقۇشتىن تەزگەن بولسا، ئۇ شۇ ھامان ئېنىق كۆزقاراشلىرىدىن ھەمدە خۇدانىڭ ۋەھيىلىرىگە بولغان چۈشىنىشلىرىدىن مەھرۇم بولىدۇ، دەپ قارايمىز. ئۇنىڭغا ئەسلى ناھايىتى ئېنىق بولغان ئىشلار ئەمدى مۈجمەل ۋە خىرە كۆرۈنىدۇ؛ ئەسلى ئۇنى ئۈزلۈكسىز شاد-خۇرام قىلىدىغان ۋەھيىلەر ئەمدى ئۇنىڭغا چۈشىنىكسىز بولىدۇ. دەرۋەقە ئادەم خۇدانىڭ يېنىدىن ئېزىپ كەتسە، ئەخمىقانىلىك كاللىسىغا كىرىشكە باشلايدۇ، دېگەن پرىنسىپ بار. سۇلايمان مەزكۇر كىتابنى تېپىلىپ كەتكەنىنىڭ دەسلەپكى مەزگىلىدە يازغان دەپ قارايمىز؛ ئۇنىڭ ئۈستىگە، ئۇنىڭ تېپىلىپ كېتىشىدە ئەڭ ئەجەللىك ئامىل ئۇنىڭ بۇتلارغا چوقۇنغان يات ئاياللارغا ۋە كېنىزەكلەرگە باغلىنىشىدىن ئىبارەت دەپ ئىشىنىمىز (8:2 ۋە 25:7-28نى كۆرۈڭ). سۇلايمان ئەخلاقىي چۈشكۈنلۈككە

چوڭقۇر پىتىپ كەتكەن كۆڭلىرىدە بولسا، ئادەملەرنى خۇدادىن قورقۇشقا دەۋەت قىلىدىغان بۇنداق كىتابنى يازالمىغان بولاتتى.

ھەممىمىزنى سۇلايماننىڭكىدەك چۈشكۈنلۈكتىن ساقلايدىغان ئاددىي بىر تەدبىر – ھەركۈنى خۇدانىڭ سۆزىنى، يەنى مۇقەددەس كىتابتىن بىر قىسمىنى (ئۆز تىلىدا، ئەلۋەتتە) ئوقۇپ ئۇنىڭ ئۈستىدە ئازراق ئويلىنىش (يۇقىرىدا، «قان.» 19:17نى كۆرۈڭ).

«ھېكمەت توپلىغۇچى» دېگەن كىتابنىڭ ساماۋىي ۋەھىيلىرىگە ۋە ئۇنىڭدىكى ئەبەدىلىئەبەدگە باغلىق تەلىملەردىن ئەمەس، بەلكى يازغۇچىنىڭ تەجرىبىلىرىگە ئاساسلىنىپ، «قۇياش ئاستىدا» «ئىنسانىنىڭ ھايات كۆڭلىرىدە» بولغان ئىشلىرىغا ئاساسەن يېزىلغانلىقىنىڭ ھېيران قالارلىقى يوق. بىراق تەكرارلايمىزكى، كىتاب بىزگە پايدىلىق بولسۇن ئۈچۈن خۇدانىڭ ئىرادىسى بويىچە يېزىلغان. شۇڭلاشقا كېيىنكى پەيغەمبەرلەرنىڭ ۋەھىيلىرى بىلەن بىللە مۇقەددەس كىتابنىڭ يازمىلىرى قاتارىغا كىرگۈزۈلگەن، دەپ ئىشىنىمىز (بۇ ھەقتە، سۇلايماننىڭ مۇھەببەت توغرۇلۇق يازغان «كۈيلەرنىڭ كۈيى» دېگەن كىتاب توغرىسىدىكى «قوشۇمچە سۆز»ىمىزنىمۇ كۆرۈڭ).

كىتابتىكى بەزى بايانلار ۋە «يېرىم سوئاللار»نى («كىم بىلىدۇ...؟» دېگەندەك سوئاللار) تەۋراتتىكى پەيغەمبەرلەرنىڭ قىسىملىرىدا ياكى ئىنجىل قىسىملىرىدا تېپىلغان جاۋابلار بىلەن ياندىشىپ قىلىپ سېلىشتۇرۇشىمىز پايدىلىق بولىدۇ. بىز شۇنى يەنە ئېيتىمىزكى، بۇ بايانلارنىڭ بەزى جاۋابلىرى مۇقەددەس كىتابنىڭ باشقا يەرلىرىدىن تەمىنلەنسۇن دەپ قەستەن قىلىنغانىدى، دەپ قارايمىز.

مىساللارنىڭ كۆپىنچىسىدە، ئوقۇرمەنلەرنىڭ سېلىشتۇرۇشى ئۈچۈن، «ھېكمەت توپلىغۇچى»دىكى ئايەتلەرنى باشقا ئايەتلەرگە تۆۋەندىكىدەك ياندىشىپ قىلىمىز: –

(1) «توپ.» 3:1 «بىر دەۋر ئۆتىدۇ، يەنە بىر دەۋر كېلىدۇ؛ بىراق يەر-زېمىن مەڭگۈگە داۋام قىلىدۇ».

ئىنجىل، «ۋەھ.» 11:20 «ئۇنىڭدىن كېيىن، چوڭ بىر ئاق تەخت ۋە ئۇنىڭدا ئولتۇرغۇچىنى كۆردۈم. ئاسمان بىلەن زېمىن ئۇنىڭ يۈزىدىن قېچىپ،... غايىب بولدى».

«ۋەھ.» 1:21 «ئاندىن، يېڭى ئاسمان ۋە يېڭى زېمىننى كۆردۈم، چۈنكى بۇرۇنقى ئاسمان ۋە زېمىن غايىب بولغانىدى».

(2) «توپ.» 7:1، 8 «بارلىق دەريالار دېڭىزغا قاراپ ئاقىدۇ، بىراق دېڭىز تولمايدۇ؛
دەريالار قايسى جايغا ئاققان بولسا،
ئۇلار يەنە شۇ يەرگە قايتىدۇ.
بارلىق ئىشلار جاپاغا تولغاندۇر؛
ئۇنى ئېيتىپ تۈگەتكۈچى ئادەم يوقتۇر؛
كۆز كۆرۈشتىن،
قۇلاق ئاڭلاشتىن ھەرگىز تويمايدۇ».

بۇ ئايەتلەرگە قارىغاندا، بۇ دۇنيادا ياكى ئۇ دۇنيادىمۇ ھېچقانداق ھەقىقىي، دائىملىق شادلىق يوقتۇر. لېكىن: —

داۋۇت «زەبۇر» 11:16دە: «سەن ماڭا ھايات يولىنى كۆرسىتىسەن؛
ھۇزۇرۇڭدا تولۇپ تاشقان شاد-خۇراملىق باردۇر؛
ئوڭ قولۇڭدا مەڭگۈلۈك بەھرە-لەززەتلەرمۇ باردۇر» دەيدۇ.

ئىنجىل «يۇھ.» 11:15، 22:16 «مېنىڭ خۇشاللىقىم سىلەردە بولسۇن ۋە شۇنىڭدەك خۇشاللىقىڭلار تولۇپ تاشسۇن دەپ، مەن بۇلارنى سىلەرگە ئېيتتىم... مەن سىلەر بىلەن قايتا كۆرۈشىمەن، قەلبىڭلار شادلىنىدۇ ۋە شادلىقىڭلارنى ھېچكىم سىلەردىن تارتىۋالالمايدۇ».
«يەش.» 4:64 ۋە ئۇخشاشلا ئىنجىل، «1كور.» 9:2 «ئۆزىنى سۆيگەنلەرگە خۇدانىڭ تەييارلىغانلىرى —
دەل ھېچقانداق كۆز كۆرمىگەن،
ھېچقانداق قۇلاق ئاڭلىمىغان،
ھېچقانداق كۆڭۈل ئويلاپ باقمىغان نەرسىلەردۇر».

(3) «تۇپ.» 9:1، 10 «بولغان ئىشلار يەنە بولىدىغان ئىشلاردۇر؛
قىلىنغان ئىشلار يەنە قىلىنىدۇ؛
قۇياش ئاستىدا ھېچقانداق يېڭىلىق يوقتۇر.
«مانا، بۇ يېڭى ئىش» دېگىلى بولىدىغان ئىش بارمۇ؟
ئۇ بەربىر بىزدىن بۇرۇنقى دەۋرلەردە ئاللىقاچان بولغاندۇر».
«يەش.» 19:43 «چۈنكى مانا مەن يېڭى بىر ئىش قىلىمەن؛
ئۇ ھازىرلا بارلىققا كېلىدۇ؛
سىلەر ئۇنى كۆرمەي قالامسىلەر؟!
مەن ھەتتا دالالاردىمۇ يول ئاچىمەن،
چۆل-باياۋاندا دەريالارنى بارلىققا كەلتۈرىمەن!»
«يەر.» 22:31 «پەرۋەردىگار يەر يۈزىدە يېڭى بىر ئىش يارىتىدۇ؛ ئايال كىشى باتۇرنىڭ ئەتراپىدا يېپىشىپ خەۋەر ئالىدۇ» (بەلكىم مەسىھنىڭ پاك قىز مەريەمدە ھامىلە بولۇشى توغرىسىدىكى بېشارەت بولۇشى مۇمكىن).
ئىنجىل، «2كور.» 17:5 «شۇنىڭ بىلەن بىرسى مەسىھدە بولسا، ئۇ يېڭى بىر يارىتىلغۇچىدۇر! كونا ئىشلار ئۆتۈپ، مانا، ھەممە ئىش يېڭى بولدى!».

(4) «تۇپ.» 11:1 «بۇرۇنقى ئىشلار ھازىر ھېچ ئەسلەنمەيدۇ؛
ۋە كەلگۈسىدە بولىدىغان ئىشلارمۇ ئۇلاردىن كېيىن ياشايدىغانلارنىڭ ئېسىگە ھېچ كەلمەيدۇ».
ئىنجىل، «2كور.» 1:5) «چۈنكى بۇ زېمىنغا تەۋە ئۆيىمىز، يەنى بۇ چېدىرىمىز بولغان تەن يوقىتىلسا، خۇدا تەرىپىدىن بولغان، ئىنسان قولى بىلەن ياسالمىغان بىر ئۆي، يەنى ئاسمانلاردا ئەبەدىي بىر ماكانىمىز باردۇر دەپ بىلىمىز».
«2كور.» 10:5 ــ «چۈنكى تەندە قىلغان ئەمەللىرىمىزنى، ياخشىلىق بولسۇن، يامانلىق بولسۇن، ھەربىرىمىزگە (ئىشەنگۈچىلەرگە) قايتۇرۇلۇشى ئۈچۈن مەسىھنىڭ سوراق تەختى ئالدىدا (كەلگۈسىدە) ھازىر بولۇشىمىز لازىم».

(5) «تۇپ.» 15:1 «ئەگرىنى تۈز قىلغىلى بولماس؛
كەمنى تولۇق دەپ سانىغىلى بولماس».
«يەش.» 4:40 «بارلىق جىلغىلار كۆتۈرۈلىدۇ،
بارلىق تاغ-دۆڭلەر پەس قىلىنىدۇ؛
ئەگرى-توقايلار تۈزلىنىدۇ،
ئوڭغۇل-دوڭغۇل يەرلەر تەكشىلىنىدۇ».
«يەش.» 16:42نىمۇ كۆرۈڭ.
ئىنجىل، «1كور.» 6:9-11) «ھەققانىيسىز كىشىلەرنىڭ خۇدانىڭ پادىشاھلىقىغا ۋارىسلىق قىلالمايدىغانلىقىنى بىلمەمسىلەر؟ ئالدىنىپ كەتمەڭلار! بۇزۇقلۇق قىلغۇچىلار، بۇتپەرەسلەر، زىنا قىلغۇچىلار، بەچچىۋازلار، باشقا ئەرلەر بىلەن بۇزۇقلۇق قىلغۇچىلار، ئوغرىلار، نەپسانىيەتچىلەر، ھاراقكەشلەر، تۆھمەتخورلار ياكى ئالدامچى-كاززاپلار خۇدانىڭ پادىشاھلىقىغا ۋارىسلىق قىلالمايدۇ؛ بەزىڭلار بولساڭلار شۇنداق بولغانسىلەر؛ ئەمما سىلەر رەب ئەيسا مەسىھنىڭ نامىدا ۋە خۇدايىمىزنىڭ روھى بىلەن يۇيۇلدۇڭلار، پاك-مۇقەددەس قىلىندىڭلار، ھەققانىي قىلىندىڭلار».
داۋۇت «زەبۇر» 1:23 «پەرۋەردىگار مېنى باققۇچى پادىچىمدۇر،
موھتاج ئەمەسمەن ھېچنەرسىگە!» دەيدۇ.

(6) «تۇپ.» 12:2 «ئاندىن زېھنىمنى يىغىپ ئۇنى دانالىقتا، تەلۋىلىك ۋە ئەخمەقانىلىككە قاراشقا قويدۇم؛ چۈنكى پادىشاھتىن كېيىن تۇرىدىغان ئادەم نېمە قىلالايدۇ ــ قىلىسىمۇ ئاللىقاچان قىلىنغان ئىشلاردىن ئىبارەت بولىدۇ، خالاس!»
ئىنجىل، «يۇھ.» 12:14 (مەسىھنىڭ سۆزى) «بەرھەق، بەرھەق، مەن سىلەرگە شۇنى ئېيتىپ قويايكى، ماڭا ئىشەنگەن كىشى مېنىڭ قىلىۋاتقان ئەمەللىرىمنى قىلالايدۇ؛ ۋە بۇلاردىنمۇ تېخىمۇ ئۇلۇغ ئەمەللەرنى قىلىدۇ، چۈنكى مەن ئاتىنىڭ يېنىغا قايتىپ كېتىمەن».
ئىنجىل، «ۋەھ.» 5:21 «بۇ چاغدا، تەختتە ئولتۇرغۇچى: «مانا،

ھەممىنى يېڭى قىلىمەن!» ــ دېدى»
(7) «توپ.» 17:2 «مەن ھاياتقا ئۆچ بولدۇم؛ چۈنكى قۇياش ئاستىدا قىلىنغان ئىشلار ماڭا ئېغىر كېلەتتى؛ ھەممىسى بىمەنىلىك ۋە شامالنى قوغلىغاندەك ئىشتۇر».
زەبۇر، 3:63 «ئۆزگەرمەس مۇھەببىتىڭ ھاياتتىنمۇ ئەزىزدۇر؛
لەۋلىرىم سېنى مەدھىيىلەيدۇ!»
ئىنجىل، «يۇھ.»، 10:10 (ئەيسا دېدى) «مەن بولسام ئۇلارنى ھاياتلىققا ئېرىشسۇن ۋە ئۇ ھاياتلىقى مول بولسۇن دەپ كەلدىم».

(8) «توپ.» 3:19-21 «چۈنكى ئىنسان بالىلىرىنىڭ بېشىغا كېلىدىغىنى ھايۋانلارغىمۇ كېلىدۇ، ئۇلارنىڭ كۆرىدىغىنى ئوخشاش بولىدۇ. ئۇلاردىن ئالدىنقىسى قانداق ئۆلگەن بولسا، كېيىنكىسىمۇ شۇنداق ئۆلىدۇ، ئۇلاردا ئوخشاشلا بىرلا نەپەس باردۇر. ئىنساننىڭ ھايۋانلاردىن ھېچ ئارتۇقچىلىقى يوق؛ چۈنكى ھەممە ئىش بىمەنىلىكتۇر. ئۇلارنىڭ ھەممىسى بىر جايغا بارىدۇ؛ ھەممىسى توپا-چاڭدىن چىققان، ھەممىسى توپا-چاڭغا قايتىدۇ.
كىم ئادەم بالىلىرىنىڭ روھىنى بىلىدۇ؟ ئۇ يۇقىرىغا چىقامدۇ، بۇنى كىم بىلىدۇ؟ ھايۋانلارنىڭ روھى، ئۇ يەر تېگىگە چۈشەمدۇ، كىم بىلىدۇ»
ئىنجىل «2كور.» 8:5 «بىز يۇرەكلىك بولۇپ، شۇنىڭدەك تەندىن نېرى بولۇپ رەب بىلەن بىللە بىر ماكاندا (ئۇ دۇنيادا) بولۇشقا تېخىمۇ خۇرسەنمىز».
«ئىبر.» 27:9 «ھەممە ئادەمنىڭ بىر قېتىم ئۆلۈشى ۋە ئۆلگەندىن كېيىن سوراققا تارتىلىشى بېكىتىلگەن...»

(9) «توپ.» 12:6 «چۈنكى ئىنساننىڭ ئۆمرىدە، يەنى ئۇنىڭ سايىدەك تېزلا ئۆتىدىغان مەنىسىز ئۆمرىدىكى بارلىق كۈنلىرىدە ئۇنىڭغا نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى كىم بىلسۇن؟ چۈنكى ئىنسانغا ئۇ كەتكەندىن كېيىن قۇياش ئاستىدا نېمە ئىشنىڭ بولىدىغانلىقىنى كىم دەپ بېرەلىسۇن؟»

تەۋرات «مىك.» 8:6 «ئى ئىنسان، ئۇ ساڭا نېمە ئىشنىڭ ياخشى ئىكەنلىكىنى كۆرسەتكەن،
بەرھەق، پەرۋەردىگار سەندىن نېمە تەلەپ قىلغانلىقىنى كۆرسەتكەن
—
ئادالەتنى يۈرگۈزۈش،
مېھرىبانلىقنى سۆيۈش،
سېنىڭ خۇدايىڭ بىلەن بىللە كەمتەرلىك بىلەن مېڭىشتىن باشقا يەنە نېمە ئىشلىق بولسۇن؟»
ئىنجىل «لۇقا» 23:6 «شۇ كۈنى (سىلەرنىڭ خۇدانىڭ يولىدا ھەقىقەتەن ماڭغانلىقىڭلار ئىسپاتلانغاندا) شادلىنىپ تەنتەنە قىلىپ سەكرەڭلار. چۈنكى مانا، ئەرشتە بولغان ئىنئامىڭلار زوردۇر...!»

(10) «توپ.» 16:7، 17 «ئۆزۈڭنى دەپ ھەددىدىن زىيادە ھەققانىي بولما؛ ۋە ئۆزۈڭنى دەپ ھەددىدىن زىيادە دانا بولما؛ ئۆز-ئۆزۈڭنى ئالاقزادە قىلماقچىمۇسەن؟ ئۆزۈڭنى دەپ ھەددىدىن زىيادە رەزىل بولما، ياكى ئەخمەق بولما؛ ئۆز ئەجىلىڭ توشماي تۇرۇپ ئۆلمەكچىمۇسەن؟»
(بۇنىڭغا قويۇلغان ئىزاھاتىمىزنى كۆرۈڭ ھەم تۆۋەندىكى ئايەتلەر بىلەنمۇ سېلىشتۇرۇڭ).
ئىنجىل «يۇھ.» 34:8 «ئەيسا ئۇلارغا جاۋاب بېرىپ: — بەرھەق، بەرھەق، مەن سىلەرگە شۇنى ئېيتىپ قويايكى، گۇناھ سادىر قىلغان كىشى گۇناھنىڭ قۇلىدۇر».
ئىنجىل «مات.» 20:5 «چۈنكى مەن سىلەرگە شۇنى ئېيتىپ قويايكى، ھەققانىيلىقىڭلار تەۋرات ئۇستازلىرى ۋە پەرىسىيلەرنىڭكىدىن ئاشمىسا، ئەرش پادىشاھلىقىغا ھېچقاچان كىرەلمەيسىلەر».
ئىنجىل، «رىم.» 17:14 «چۈنكى خۇدانىڭ پادىشاھلىقى يېمەك-ئىچمەكتە ئەمەس، بەلكى مۇقەددەس روھتا بولغان ھەققانىيلىق، ئىناقلىق-خاتىرجەملىك ۋە شادلىقتىدۇر».

(11) «توپ.» 20:7 «بەرھەق، يەر يۈزىدە دائىم مېھرىبانلىق يۈرگۈزىدىغان، گۇناھ سادىر قىلمايدىغان ھەققانىي ئادەم يوقتۇر».

«يەش.» 53:9-11 (مەسىھ توغرۇلۇق بېشارەت) «كىشىلەر ئۇنى رەزىللەر بىلەن ئورتاق بىر گۆرگە بېكىتكەن بولسىمۇ،
لېكىن ئۇ ئۆلۈمدە بىر باي بىلەن بىللە بولدى،
چۈنكى ئۇ ھېچقاچان زوراۋانلىق قىلىپ باقمىغان،
ئۇنىڭ ئاغزىدىن بىرەر ئېغىزمۇ ھىيلە-مىكىرلىك سۆز تېپىلماس.
بىراق ئۇنى ئېزىشنى لايىق كۆرگەن پەرۋەردىگاردۇر؛
ئۇ ئۇنى ئازابقا چۆمۈلدۈرگۈزدى.
گەرچە ئۇ ئۆز جېنىنى گۇناھنى يۇيىدىغان قۇربانلىق قىلغان بولسىمۇ،
لېكىن ئۇ ئۆزىنىڭ ئۇرۇق-ئەۋلادلىرىنى چوقۇم كۆرۈپ تۇرىدۇ،
شۇنداقلا ئۇنىڭ كۆرىدىغان كۈنلىرى ئۇزارتىلىدۇ؛
ۋە پەرۋەردىگارنىڭ كۆڭۈلدىكىلىرى ئۇنىڭ قولىدا بولۇپ راۋاج تېپىپ ئەمەلگە ئاشۇرۇلىدۇ.
ئۇ ئۆزى تارتقان جاپانىڭ مېۋىسىنى كۆرۈپ مەمنۇن بولىدۇ؛
ھەققانىي بولغۇچى مېنىڭ قۇلۇم ئۆزىنىڭ بىلىملىرى بىلەن نۇرغۇن كىشىلەرگە ھەققانىيلىقنى يەتكۈزىدۇ.
چۈنكى ئۇ ئۇلارنىڭ قەبىھلىكلىرىنى ئۆزىگە يۈكلىۋالىدۇ...»

ئىنجىل، «ئىبر.» 4:15 «چۈنكى بىزگە تەيىنلەنگەن باش كاھىنىمىز ئاجىزلىقلىرىمىزغا ھېسداشلىق قىلمىغۇچى ئەمەس، بەلكى بىزگە ئوخشاش ھەرخىل ئازدۇرۇش-سىناقلارغا دۇچ كەلگەن، لېكىن گۇناھ سادىر قىلىپ باقمىغۇچىدۇر».

(12) «توپ.» 28:7 «(مېنىڭ قەلبىم بۇنى يەنىلا ئىزدىمەكتە، بىراق تېخى تاپالمىدىم!) ــ مىڭ كىشى ئارىسىدا بىر دۇرۇس ئەركەكنى تاپتىم ــ بىراق شۇ مىڭ كىشى ئارىسىدىن بىرمۇ دۇرۇس ئايالنى تاپالمىدىم».

سۇلايمان ئۆزىگە: «مېنى كۆكلۈكىگە مۆھۈردەك،
بىلىكىڭگە مۆھۈردەك بېكىتكەيسەن؛
چۈنكى مۇھەببەت ئۆلۈمدەك كۈچلۈكتۇر؛
مۇھەببەتنىڭ قىزغىنلىقى تەھتىسارادەك رەھىمسىزدۇر؛
ئۇنىڭدىن چىققان ئوت ئۇچقۇنلىرى،
ــ ياھنىڭ دەھشەتلىك بىر يالقۇنىدۇر» دېگەن سۆيۈملۈكى «شۇلامىت»نى ئۇنتۇپ قالغان ئوخشايدۇ («كۈي» 6:8).

ئىنجىل، «لۇقا»، 28-26:1 «... پەرىشتە جەبرائىل خۇدا تەرىپىدىن گالىلىيە ئۆلكىسىدىكى ناسارەت دېگەن بىر شەھەرگە، پاك قىز مەريەمنىڭ قېشىغا ئەۋەتىلدى...

جەبرائىل ئۇنىڭ ئالدىغا كىرىپ ئۇنىڭغا:

ـ سالام ساڭا، ئەي شەپقەتكە مۇيەسسەر بولغان قىز! پەرۋەردىگار ساڭا ياردۇر! ـ دېدى».

«لۇقا»، 3-2:8 «ئۇنىڭ بىلەن بىللە بارغانلاردىن يەنە يامان روھلاردىن ۋە ئاغرىق-سىلاقلاردىن ساقايتىلغان بەزى ئاياللارمۇ بار ئىدى؛ ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئۆزىدىن يەتتە جىن ھەيدەپ چىقىرىلغان مەريەم (ماگداللىق دەپ ئاتالغان)، ھىرود خاننىڭ ساراي غوجىدارى خۇزانىڭ ئايالى يوئاننا، سۇزاننا ۋە باشقا نۇرغۇن ئاياللارمۇ بار ئىدى. بۇلار ئۆز مال-مۈلۈكلىرى بىلەن ئەيسا ۋە ئۇنىڭ مۇخلىسلىرىنىڭ ھاجەتلىرىدىن چىقاتتى».

(13) «توپ.» 8:8 «ھېچكىم ئۆز روھىغا ئىگە بولالماس، يەنى ھېچكىمنىڭ ئۆز روھىنى ئۆزىدە قالدۇرۇش ھوقۇقى يوقتۇر؛ ھېچكىمنىڭ ئۆلۈش كۈنىنى ئۆز قولىدا تۇتۇش ھوقۇقى يوقتۇر؛ شۇ جەڭدىن قېچىشقا رۇخسەت يوقتۇر؛ رەزىللىك رەزىللىككە بېرىلگۈچىلەرنى قۇتقۇزماس».

ئىنجىل «يۇھ.» 18-17:10، (ئەيسا مەسىھ دەيدۇ) «ئاتا مېنى شۇ سەۋەبتىن سۆيىدۇكى، مەن جېنىمنى قايتۇرۇۋېلىشىم ئۈچۈن ئۇنى پىدا قىلىمەن. جېنىمنى ھېچكىم مەندىن ئالالمايدۇ، مەن ئۇنى ئۆز ئىختىيارىم

بىلەن پەيدا قىلىمەن. مەن ئۇنى پەيدا قىلىشقا ھوقۇقلۇقمەن ۋە شۇنداقلا ئۇنى قايتۇرۇۋېلىشقىمۇ ھوقۇقلۇقمەن؛ بۇ ئەمرنى ئاتامدىن تاپشۇرۇۋالغانمەن».
«مات.» 50:27 «ئەيسا قاتتىق ئاۋاز بىلەن يەنە بىر ۋارقىرىدى-دە، روھىنى قويۇۋەتتى».
«لۇقا»، 46:23 «ئەيسا قاتتىق ئاۋاز بىلەن نىدا قىلغاندىن كېيىن: ــ ئى ئاتا! روھىمنى قولۇڭغا تاپشۇردۇم، ــ دېدى-دە، تىنىقى توختاپ، جان ئۈزدى».

(14) «توپ.» 5:9، 10 «تىرىكلەر بولسا ئۆزلىرىنىڭ ئۆلىدىغانلىقىنى بىلىدۇ؛ بىراق ئۆلگەنلەر بولسا ھېچنېمىنى بىلمەيدۇ؛ ئۇلارنىڭ ھېچ ئىنئامى يەنە بولمايدۇ؛ ئۇلار ھەتتا ئادەمنىڭ ئېسىدىن كۆتۈرۈلۈپ كېتىپ قايتا كەلمەيدۇ ...
قولۇڭ تۇتقانىنى بارلىق كۈچۈڭ بىلەن قىلغىن؛ چۈنكى سەن بارىدىغان تەھتىساراردا ھېچ خىزمەت، مەقسەت-پىلان، بىلىم ياكى ھېكمەت بولمايدۇ».
داۋۇت، زەبۇر، 9:16-11 «شۇڭا مېنىڭ قەلبىم خۇشاللاندى،
مېنىڭ روھىم تېخىمۇ كۆتۈرۈلدۇ،
مېنىڭ تېنىم ئامان-ئېسەنلىككە تۇردۇ؛
چۈنكى جېنىمنى تەھتىساراردا قالدۇرمايسەن،
شۇنداقلا سېنىڭ مۇقەددەس بولغۇچىڭغا (سېنىڭ مەسىھىڭگە، دېمەكچى) چىرىكلىششلەرنى كۆرگۈزمەيسەن.
سەن ماڭا ھايات يولىنى كۆرسىتىسەن؛
ھۇزۇرۇڭدا تولۇپ تاشقان شاد-خۇراملىق باردۇر؛
ئوڭ قولۇڭدا مەڭگۈلۈك بەھرە-لەززەتلەرمۇ باردۇر»
ئىنجىل «يۇھ.» 28:5-29 «بۇنىڭغا تەئەججۈپ قىلماڭلار؛ چۈنكى بارلىق گۆردە ياتقانلار ئۇنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلايدىغان ۋاقىت كېلىدۇ ۋە ئۇلار شۇئان يەرلىكلىرىدىن چىقىشىدۇ، ياخشىلىق قىلغانلار بولسا

ھاياتقا تىرىلدۇ، يامانلىق قىلغانلار سوراققا تارتىلىشقا تىرىلدۇ».

(15) «توپ.» 12:9 «بەرھەق، ئىنسانمۇ ئۆز ۋاقتى-سائىتىنى بىلمەيدۇ!».
ئىنجىل «يۇھ.» 1:17 «ئەيسا بۇ سۆزلەرنى قىلغاندىن كېيىن، كۆزلىرىنى ئەرشكە تىكىپ، مۇنداق دۇئا قىلدى:
- ئى ئاتا، ۋاقىت-سائەت يېتىپ كەلدى؛ سەن ئوغلۇڭغا شان-شەرەپ كەلتۈرگەيسەن؛ بۇنىڭ بىلەن ئوغلۇڭمۇ ساڭا شان-شەرەپ كەلتۈرىدۇ».

(16) «توپ.» 19:10 «پۇل ھەممە ئىشنى ھەل قىلار!» (ھەجۋىي، كىنايىلىك گەپ، ئەلۋەتتە).
ئىنجىل «مات.» 28:6-33 «دالادىكى نىلۇپەرلەرنىڭ قانداق ئۆسىدىغانلىقىغا قاراپ بېقىڭلار! ئۇلار ئەمگەكمۇ قىلمايدۇ، چاق ئىگىرمەيدۇ؛ لېكىن سىلەرگە شۇنى ئېيتايكى، ھەتتا سۇلايمان تولۇق شان-شەرەپتە تۇرغاندىمۇ ئۇنىڭ كىيىنىشى نىلۇپەرلەرنىڭ بىر گۈزەللىكىچىلىكمۇ يوق ئىدى...
شۇڭا «نىمە يەيمىز»، «نىمە ئىچىمىز»، «نىمە كىيىمىز؟» دەپ غەم قىلماڭلار. چۈنكى يات ئەلدىكىلەر مانا شۇنداق ھەممە نەرسىگە ئىنتىلىدۇ، ئەمما ئەرشتىكى ئاتاڭلار سىلەرنىڭ بۇ ھەممە نەرسىلەرگە موھتاجلىقىڭلارنى بىلىدۇ؛ شۇنداق ئىكەن، ھەممىدىن ئاۋۋال خۇدانىڭ پادىشاھلىقى ۋە ھەققانىيلىقىغا ئىنتىلىڭلار. ئۇ چاغدا، بۇلارنىڭ ھەممىسى سىلەرگە قوشۇلۇپ نېسىپ بولىدۇ».
ئىنجىل «1تىم» 17:6 «بۇ زاماندا باي بولغانلارغا مەغرۇرلانماسلىقنى، تايانغۇسىز ئۆتكۈنچى بايلىققا ئەمەس، بەلكى بىز بەھرىمەن بولۇشقا ھەممىنى بىزگە سېخىيلىق بىلەن تولۇپ تاشقان ھالدا تەمىنلىگۈچى خۇداغا تايىنىپ ئۈمىد باغلاشنى تاپىلىغىن».

بەزى ئاچقۇچلۇق بايانلار

تۆۋەندە بىز ئاچقۇچلۇق بەزى بايانلار ئۈستىدە قىسقىچە توختىلىمىز. ئوقۇرمەنلەر بۇ بايانلارنى ئۆزىگە ماس كېلىدىغان تولۇق خۇلاسىلىرىگە كەلتۈرسە، ئۇلار ئۇنىڭدىن كۆپ ھەقىقەتلەرنى ئاچالايدىغان بولىدۇ. بىراق مۇئەللىپ (گەرچە ئۇ «ھېكمەت توپلىغۇچى» بولسىمۇ) ئۆزى شۇ بايانلىرىنى شۇ خۇلاسىلىرىگە كەلتۈرمەيدۇ. ئۇ ئوقۇرمەنلەرنى «ھاۋادا لەيلىتىپ»، چوڭقۇر ئويلاندۇرۇش ئۈچۈن بەلكىم قەستەن شۇنداق قىلغان بولۇشى مۇمكىن.

(1-بايان) 11:3 «ئۇ ھەربىر ئىشنىڭ ۋاقتى كەلگەندە گۈزەل بولىدىغانلىقىنى بېكىتكەن؛ ئۇ يەنە مەڭگۈلۈكنى ئىنسانلارنىڭ كۆڭلىگە سالغاندۇر؛ شۇڭا، ئىنسان خۇدانىڭ ئۆز ھاياتىغا باشتىن ئاخىرغىچە نېمىنى بېكىتكەنلىكىنى بىلىپ يەتمەستۇر».

بۇ ئىنتايىن ئۆتكۈر بىر سۆز. ئىنساننىڭ ئۆز مەۋجۇدىيىتىدىن ھېس قىلغان قانائەتسىزلىكى ۋە ئەتراپىدىكى دۇنياغا چۈشىنىشكە بولغان چەكلەر ئەمەلىيەتتە خۇدادىن كەلگەن؛ ئۇنىڭ بۇ ئىشتىكى مەقسىتى بولسا، ئىنسان ئۆزىنى ئىزدىشى ئۈچۈندۇر. 1600 يىل ئىلگىرى، مەسىھىي تەپەككۇرچى ئاۋغۇستىن بۇ ھەقىقەتنى «ئى خۇدا، سەن بىزنى ئۆزۈڭ ئۈچۈن ياراتقانسەن؛ شۇڭا كۆڭلىمىز سەندە ئارام تاپمىغۇچە ھېچ ئارام تاپمايدۇ» دەپ ئىپادىلىگەن. خۇددى ئىنجىلدا «رىم.» 19:8-21دە، سۇلايماننىڭ مۇنۇ سۆزلىرىنى روسۇل پاۋلۇس نەقىل كەلتۈرگەندەك: «چۈنكى پۈتكۈل كائىنات خۇدانىڭ پەرزەنتلىرىنىڭ ئايان قىلىنىشىنى ئىنتىزارلىق بىلەن كۈتمەكتە. چۈنكى يارىتىلغان كائىنات خۇدانىڭ لەنىتى ئاستىدا قىلىپ، بىمەنىلىككە چۆكتۈرۈلدى. بۇ، كائىناتنىڭ ئۆز ئىختىيارى بىلەن ئەمەس، بەلكى ئۇنى چۆكتۈرگۈچىنىڭ ئىرادىسى بىلەن بولدى ۋە شۇنداق ئۈمىدى بىلەن بولدىكى، كائىنات ئۆزىمۇ چىرىشتىن بولغان قۇللۇقدىن قۇتقۇزۇلۇپ، خۇدانىڭ پەرزەنتلىرىگە بېغىشلىنىدىغان شان-شەرەپكە تەۋە بولغان ھۆرلۈككە ئېرىشتۈرۈلۈشتىن ئىبارەت ئىدى».

(2-بايان) 14:3-15 «خۇدانىڭ قىلغانلىرىنىڭ ھەممىسى بولسا، مەڭگۈلۈك بولىدۇ، دەپ بىلىمەن؛ ئۇنىڭغا ھېچنەرسىنى قوشۇشقا ۋە ئۇنىڭدىن ھېچنەرسىنى ئېلىۋېتىشكە بولمايدۇ؛ خۇدانىڭ ئۇلارنى قىلغانلىرىنىڭ سەۋەبى ئىنساننى ئۇنىڭدىن ئەيمەندۈرۈشتۇر. ھازىر بولغانلىرى ئۆتكەندىمۇ بولغاندۇر؛ كەلگۈسىدە بولىدىغان ئىش ئاللىقاچان بولغاندۇر؛ خۇدا ئۆتكەن ئىشلارنى سورايدۇ».

ئادەم مەڭگۈلۈك ئەھمىيەتنى ئىزدىگەن بولسا، ھەمدە ھېچقانداق ئەھمىيەت «قۇياش ئاستىدا» تېپىلمىغان بولسا، ئۇنداقتا 14-ئايەتتىكى ھەقىقەتكە قاراپ، شۇنداق ئادەمنىڭ ئەھۋالىنى چۈشەنسەك، شۇنداق ئادەمنىڭ كۆڭلىدە «خۇدا قىلغان» بىر ئىش بار، دەپ چۈشىنىشىمىز كېرەك. بۇنداق ئوي-خۇلاسە ئادەمنى نىجات يولىغا كىرگۈزەلەيدۇ: 15-ئايەت بولسا، خۇدانىڭ سوراقتا تارتىدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ. گەرچە ئادەملەر «ئۆتكەن ئىشلار»نى ئۇنتۇسىمۇ، خۇدا «ئۆتكەن ئىشلارنى سورايدۇ». مەيلى ئۇ خۇدانى ئېتىراپ قىلسۇن، قىلمىسۇن، بۇ سوراق ھەر ئادەمنىڭ ۋىجدانىغا بېرىپ تاقىلىدۇ؛ چۈنكى ھەربىر ئادەمنىڭ ۋىجدانى، بولۇپمۇ ئۆز گۇناھى ئالدىدا، ئۇنىڭ «ئۆزىدىن يۇقىرى بىر زات»قا ھەقىقىي جاۋابكارلىقىنىڭ مەۋجۇت ئىكەنلىكىنى سېزىپ كۆرسىتىدۇ. شۇنىڭدەك ئەگەر ئۆلۈمدىن كېيىن سوئال-سوراق بولىدىغان بولسا، ئۇنداقتا ئادەم پەقەت «تەھتىسارادىكى بىر كۆلەڭگۈ»لا بولمايدۇ؛ ئىنساننىڭ قىيامەت كۈنىدە تىرىلدۈرۈلۈشى مۇقەررەر. مۇشۇنداق خۇلاسىگە كەلگەن بىر ئوقۇرمەن مۇقەددەس كىتابتىكى باشقا قىسىملاردىن ئۆزىنىڭ قالغان سوئاللىرىغا جاۋاب تاپالايدۇ، ئەلۋەتتە.

(3-بايان) ئاخىرقى خۇلاسە: 13:12-14 «بىز پۈتۈن ئىشقا دىققەت قىلايلى؛ خۇدادىن قورقىن ۋە ئۇنىڭ ئەمر-پەرمانلىرىغا ئەمەل قىلغىن؛ چۈنكى بۇ ئىنساننىڭ تولۇق مەجبۇرىيىتىدۇر؛ چۈنكى ئادەم قىلغان ھەربىر ئىش، جۈملىدىن بارلىق مەخپىي ئىشلار، ياخشى بولسۇن يامان بولسۇن، خۇدا ئۇلارنىڭ سورىقىنى قىلىدۇ».

بۇ بايان «ھېكمەت تولىغۇچى»نىڭ ئوقۇرمەننى ئويلاندۇرۇش ئۈچۈن قەستەن بەزى ھەقىقەتلەرنى ئوتتۇرىغا قويمىغانلىقىنى كۆرسەتسە كېرەك. بۇ ئايەتلەرنى

دەرۋەقە «هازىرقى زامان كىشىلىرى» ئۈچۈن خۇش خەۋەر دېيىشكە بولىدۇ؛ گەرچە «هېكمەت تويلىغۇچى» «هەممە ئىش بىمەنىلىكتۇر» دېگەن بولسىمۇ، مەزكۇر ئايەتلەر ئەكسىچە هەممە ئىشنىڭ ئەهمىيىتى بار دەپ كۆرسىتىدۇ. چۈنكى هەربىر ئىشنىڭ (مەخپىي، يوشۇرۇن ياكى ئوچۇق، ياخشى ياكى يامان بولسۇن)، خۇداغا بولغان مۇهىملىقى بار – بولمىسا ئۇ نېمىشقا «ئادەم قىلغان هەربىر ئىشنىڭ سورىقىنى» قىلسۇن؟ هاياتنىڭ ئەهمىيىتى باردۇر – بىراق ئۇنى پەقەت تىرىك خۇدانىڭ دوستلۇقىدا بولۇش بىلەن تاپقىلى بولىدۇ.